

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 16

София, петък, 27 ноемврий

1931 г.

17. заседание

Четвъртък, 26 ноемврий 1931 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 17 ч. 10 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители	317	каква опредѣлена цель това пътуване. (Разви- ване и отговоръ)	322
Питания:		Отговоръ на тронното слово, съобщение отъ предсе- дателството, че утре, 27 т. м., въ 17 ч. и 45 м., ще бѣде поднесенъ отговорътъ на тронното слово на Негово Величество Царя	317
1) отъ народния представителъ Г. П. Геновъ къмъ министъръ-председателя и министъръ на вън- шнитъ работи и на изповѣданията относно спаз- ването и възползуването отъ клаузитъ на Ньой- ския договоръ за правата, които се даватъ на българскитъ малцинства. (Съобщение)	317	Случки:	
2) отъ народнитъ представители П. Стоевъ и Г. Костовъ къмъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве относно конфискацията на позива на парламентарната група на Работни- ческата партия. (Съобщение)	317	1) Изключване за три дни народния представи- тель П. Стайновъ за нарушение правилника за вътрешния редъ	318
3) отъ народния представителъ К. Пастуховъ къмъ министъръ-председателя и министъръ на вън- шнитъ работи и на изповѣданията — пита: ре- шенъ ли е да замине за Ангора и има ли нѣ-		2) Изключване народния представителъ Г. Говеда- ровъ за единъ день за сѣщото	318
		Законопроектъ за амнистия на нѣкои нарушения. (Първо четене — разискване)	324
		Дневенъ редъ за следващото заседание	331

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни). Обявя-
вамъ заседанието за открито. Присѣствуватъ нужното
число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ народни
представители: Аврамовъ Аврамъ, Ангеловъ Иванъ, Анге-
ловъ Станъ, Бечевъ Милко, Бурилковъ д-ръ Димо, Васи-
левъ Григоръ, Василевъ Йото, Ганевъ Георги, Данаиловъ
Георги, Деневъ Сѣби Димитровъ, Джабарски Стоянъ, Ди-
митровъ д-ръ Георги М., Димчевъ Василь, Дичевъ Петко,
Долбински Димитъръ, Домузчиевъ Василь, Думановъ д-ръ
Никола, Ецовъ Борисъ, Илиевъ Стойко, Йордановъ Желю,
Капитановъ Атанасъ, Каракашевъ Никола, Кирковъ Кирко,
Куцаровъ Тодоръ, Лунговъ Николай, Лѣкарски Иванъ,
Ляпчевъ Андрей, Мелнишки Боянъ, Мирски Христо, Мо-
шановъ Стойчо, Наумовъ Александъръ, Панайотовъ Пе-
търъ, Пентиевъ Антонъ, Пиронковъ Александъръ, Раш-
ковъ Христо, Русиновъ Костадинъ, Свиначовъ Добри,
Славовъ Кирилъ, Станевъ Митю, Статевъ Христо, Такевъ
д-ръ Владимиръ, Христовъ Александъръ, Христовъ Ди-
митъръ, Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ, Цановъ
д-ръ Асенъ и Шидерски Едрю)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото на Камарата е
разредило отпускъ на следнитъ народни представители:

На г. Христо Мирски — 3 дни;
На г. Йото Василевъ — 5 дни;
На г. Стойко Илиевъ — 2 дена;
На г. Василь Бъчваровъ — 4 дни;
На г. Сѣби Димитровъ — 3 дни;

На г. Едрю Шидерски — 2 дена;
На г. Желю Йордановъ — 2 дена;
На г. д-ръ Асенъ Цановъ — 2 дена;
На г. Ради Василевъ — 1 день;
На г. Тодоръ Куцаровъ — 1 день и
На г. Петъръ Панайотовъ — 2 дена.

Народниятъ представителъ г. Добри Свиначовъ, който
се е ползувалъ съ 4 дни отпускъ, моли да му се разреши
още 20 дни отпускъ по болестъ. Следва да му се разреши
такъвъ отъ Събранието. Които сѣ съгласни да се разреши
на народния представителъ г. Добри Свиначовъ 20 дни
отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието
приема.

Постѣпило е питане отъ великотърновския народенъ
представителъ г. проф. Георги Геновъ до г. министъръ-
председателя и министъръ на външнитъ работи и изповѣ-
данията, относно спазването и възползуването отъ клау-
зитъ на Ньойския договоръ за правата, които се даватъ
на българскитъ малцинства. Това питане ще се изпрати на
г. министра, за да отговори.

Постѣпило е питане отъ народнитъ представители отъ
рабочническата парламентарна група Петко Стоевъ и
Георги Костовъ до г. министра на вътрешнитъ работи, от-
носно конфискацията на позива на парламентарната група
на Работническата партия. Това питане ще се изпрати на
г. министра, за да отговори.

Бюрото съобщава на г. г. народнитъ представители,
че утре, на 27 того, ще стане поднасяне отговора на трон-

ното слово. Бюрото на Камарата въ пълния си състав, заедно съ парламентарната комисия по отговора на тронното слово, както и народните представители, избрани по окръзи, да бъдат въ пет и половина часа въ Народното събрание, откъдето точно въ 5 ч. и 45 м. ще отидатъ вкупомъ въ двореца, където г. председателятъ на Народното събрание ще ги чака.

Пристапваме къмъ дневния редъ — първо четене законопроекта за амнистия на нѣкои нарушения.

Има думата г. секретарьтъ да прочете законопроекта.

Г. Говедаровъ (д. сг): Г. председателю! Азъ Ви предупредихъ, че имамъ да направя декларация отъ името на нашата парламентарна група.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: По правилника декларации не могатъ да се правятъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Декларация-протестъ. Съгласно парламентарната практика, това е едно отъ най-големите права на депутата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля Ви се!

Г. Говедаровъ (д. сг): (Чете) „Протестъ отъ парламентарната група на Сговора“ . . . (Тропане по банките отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звъни)

П. Стайновъ (д. сг): (Чете) „При вчерашните дебати . . .“ (Тропане по банките отъ мнозинството. Викове: „Долу! Долу!“)

Г. Говедаровъ (д. сг): (Продължава да чете, но поради тропането отъ мнозинството не се чува)

А. Буковъ (з): Да се изключатъ и двамата!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Най-малко на васъ прилича да не спазвате правилника и традициите, установени отъ васъ. (Глъчка. Шумътъ продължава) Нѣма да позволя на никой народенъ представител да нарушава правилника и установените традиции.

Г. Говедаровъ (д. сг): Това е практика въ всѣки парламентъ. (Тропане по банките отъ мнозинството. Шумъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Г. Говедаровъ (д. сг): (Чете, но поради шума не се чува. Квесторътъ Н. Гашевски го приканва къмъ редъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, седнете си на мѣстото! Никой народенъ представител нѣма право да нарушава правилника.

Д. Апостоловъ (д. сг): А на работниците позволявате да правятъ протести!

А. Буковъ (з): Изключванията нѣма да се прилагатъ само къмъ комунистите, но и къмъ васъ. (Сочи сговористите) Да се изключатъ и двамата!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Установена практика е, че не може да се правятъ протести.

П. Стайновъ (д. сг): (Възразява. Тропане по банките отъ земледѣлците)

А. Буковъ (з): Изключванията нѣма да се прилагатъ само спрямо комунистите, а и спрямо другите групи. Да се изключатъ и тия господа.

Н. Стамболиевъ (з): Понеже тѣ протестиратъ, че билъ нарушаванъ правилникътъ, тѣ трѣбва да го спазватъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Говедаровъ! Седнете си, за да не приложатъ санкциите на правилника и спрямо Васъ.

С. Омарчевски (з): Ще ги приложите!

А. Бояджиевъ (раб): Ако бѣхме ние, щѣхте да ни изхвърлите всички.

П. Стайновъ (д. сг): Ние протестираме противъ нарушенията на правилника, извършени вчера.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: И къмъ Васъ ще приложатъ правилника.

Г. Казанаклиевъ (д. сг): Кой правилникъ прилагате Вие?

Нѣкой отъ земледѣлците: Оня, за който вие плачете?

Г. Казанаклиевъ (д. сг): Кой правилникъ? Който вие нарушавате? Той не е задължителенъ само за насъ, а за цѣлия Парламентъ. (Тропане отъ земледѣлците)

П. Стайновъ (д. сг): Презъ времето на Демократическия сговоръ достѣпътъ до парламентарната трибуна е билъ най-големъ.

Отъ земледѣлците: Да се изключи!

А. Буковъ (з): Нѣматъ право да правятъ протести. И професорътъ да се изключи! Не може тая работа така. Само спрямо комунистите ли ще се прилага правилникътъ?

Г. Говедаровъ (д. сг): Декларация мога да направя.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Предупреждавамъ ви за последенъ пътъ, седнете си на мѣстата! Г. Говедаровъ! Седнете си на мѣстото! Можете да отправите питане, но протести нѣмате право да четете.

Г. Говедаровъ (д. сг): (Започва да чете. Силно тропане по банките отъ земледѣлците)

С. Омарчевски (з): Може ли това безобразие!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звъни) Понеже народниятъ представител г. Георги Говедаровъ не се подчинява, азъ предлагамъ неговото изключване за три заседания. (Шумъ)

Н. Стамболиевъ (з): И за проф. Стайновъ. Понеже снощи сговористите държахъ за правилника, а днесъ членовете отъ Демократическия сговоръ г. Георги Говедаровъ и г. Петко Стайновъ нарушаватъ правилника, правя предложение за изключванетоъ имъ за три заседания.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има предложение отъ народния представител г. Никола Стамболиевъ народните представители г. Георги Говедаровъ и г. Петко Стайновъ да се изключатъ за три заседания.

Г. Стайновъ! Имате думата за лично обяснение.

П. Стайновъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ съмъ предложенъ за изключване затуй, че, съгласно решението на нашата парламентарна група, азъ трѣбва да изкажа протеста на групата . . . (Силно тропане по банките отъ земледѣлците) Съгласно правилника, азъ мога да направя този протестъ . . . (Тропане по банките)

Г. Казанаклиевъ (д. сг): Засрамете се!

(Спрѣчкване между народните представители Г. Казанаклиевъ, Г. Кръстевъ и квестора И. п. Рачевъ. Народните представители отъ мнозинството ставатъ прави)

П. Попивановъ (з): Да се изключи и Казанаклиевъ.

А. Буковъ (з): Я нека каже оня (Сочи Г. Кръстевъ) къде е пръстенътъ на Стамболийски, който показваше по събранията.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звъни) Моля, г-да, седнете по мѣстата си.

Г. Кръстевъ (д. сг): (Къмъ П. Попивановъ) Азъ го познавамъ отъ Търново. Той е единъ отъ палачите на Търново.

Т. Бошнаковъ (з): Пръстенътъ на Стамболийски къде е?

П. Попивановъ (з): (Къмъ Г. Кръстевъ) Ние ще те накараме скоро да започнешъ да разказвашъ. Да не мислишъ, че не те знамъ кой си? Ти дължишъ известни

разяснения предъ българското общество. Не забравяй претърпението си, за които носиш отговорност!

П. Стайновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ съмъ предложенъ за изключване, защото искахъ отъ името на нашата парламентарна група да изкажа единъ протестъ, . . . (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Х. Чолаковъ (з): По правилника нѣмате право.

П. Стайновъ (д. сг): . . . т. е. азъ искахъ само преди дневния редъ да кажа, че възъ основа на това, което се изложи вчера тукъ, ние смѣтаме, че трѣбва да привлѣчемъ най-сериозно вниманието на Народното събрание и на председателството върху опаснитѣ последици и голѣмитѣ отговорности . . . (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството, силень шумъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще Ви отнема думата.

Н. Стамболиевъ (з): Г. председателю! По изключването само да говори! Азъ съмъ направилъ предложение за неговото изключване и само по него той трѣбва да говори. Нѣма право да чете протестъ. (Възражения отъ сговориститѣ)

П. Стайновъ (д. сг): Затуй, че съмъ искалъ да изкажа тия думи, азъ съмъ предложенъ за изключване.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Предложение за изключването Ви се прави, защото Вие не спазвате правилника на Народното събрание. Никакви декларации, протести преди откриването на Събранието не може да се четатъ отъ името на групитѣ.

П. Стайновъ (д. сг): Преди дневния редъ, споредъ правилника на Народното събрание, народнитѣ представители винаги сѣ имали възможностъ да направятъ нѣкои бележки, които могатъ да интересуватъ цѣлото Народно събрание. И въ случая ние смѣтаме, че вчера се извърши отъ народното представителство едно посегателство върху парламентаризма, (Силни тропания по банкитѣ отъ мнозинството) и ние сме длъжни да направимъ едно предупреждение. Това бѣше нашиятъ протестъ.

Н. Стамболиевъ (з): За каквъ парламентаризъмъ приказвашъ ти?

П. Стайновъ (д. сг): Ние протестираме противъ такова едно действие. (Силни възражения отъ мнозинството) Ще цитирамъ речта, която министърътъ на вътрешнитѣ работи произнесе. (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Къмъ болшинството) Моля ви сѣ, г. г. народни представители! Запазете тишина, за да изслушаме протеста на г. Стайновъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Отъ работническата група: А-а-а!

Г. Костовъ (раб): Да се отбележи въ протокола, че министъръ-председателътъ дава възможностъ на една група да прави протестъ, а на насъ не дава тая възможностъ. Насъ ни изключватъ за такива работи.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звѣни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ П. Стайновъ) Само съ васъ ще се занимаваме! Приключена една работа — пакъ ще я повтаряме!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Къмъ П. Стайновъ) Кажете си протеста срещу министра на вътрешнитѣ работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ П. Стайновъ) Два лѣти е ликвидиранъ въпросътъ, а Вие имате безсрамието да протестираате.

Н. Стамболиевъ (з): Ние не сме съгласни да чете протестъ. Той трѣбва само да даде обяснение, понеже има предложение за неговото изключване. Тѣкмо по тѣхния протестъ ние протестираме. Той сега има думата за лично обяснение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звѣни)

П. Стайновъ (д. сг): Г. председателю! Г. министъръ-председателътъ поиска да прочеа точно протеста, който отправяме къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля Ви се, г. председателю! Дайте ми думата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ влизамъ въ залата сега, безъ да знамъ въ какво се състои спорътъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: А, тѣкмо така!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Чувамъ г. Стайнова, който протестира срещу министра на вътрешнитѣ работи за нѣкаква постѣпка, направена снощи.

П. Стайновъ (д. сг): За вчерашната му речъ.

Х. Чолаковъ (з): То не е Ваша работа.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Да, азъ изказахъ моето мнение, което сигурно не може да бѣде мнението на единъ сговористъ, като Васъ. (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ мнозинството. Силни възражения отъ сговориститѣ)

Д. Апостоловъ (д. сг): Г. Мушановъ бѣше първиятъ секретаръ на партията Демократически сговоръ.

С. Омарчевски (з): Вие сте физически убиецъ!

Д. Апостоловъ (д. сг): На кого?

С. Омарчевски (з): Драгомиръ Апостоловъ е физически убиецъ!

Д. Апостоловъ (д. сг): Вие наредихте да бѣдатъ убити Такевъ, Грековъ, Чуклевъ. Отъ насъ никой не е убивалъ.

И. Василевъ (з) (Къмъ Д. Апостоловъ) Ти миришешъ на кръвъ, бе!

С. Омарчевски (з): (Къмъ сговориститѣ) Вие сте убийци! Бандити! Мълчете тамъ! (Силни възражения отъ сговориститѣ. Шумъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звѣни)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля, г-да! — Ако ние губимъ по единъ часъ отъ времето си за такива протести; ако вие искате да правите по два часа скандали въ Народното събрание, това нѣма да ви позволимъ. Разберете го! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Стайновъ излѣзълъ да дава лични обяснения. Азъ въ тая фаза намѣрихъ този конфликтъ — тѣй да кажа.

Г. Стайновъ! Дайте си обясненията.

С. Омарчевски (з): За лично обяснение, по поводъ предложението за неговото изключване, а не протести да чете. (Възражения отъ сговориститѣ)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Къмъ сговориститѣ) Вие искате да конкурирате комуниститѣ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Стайновъ! Дайте си личнитѣ обяснения! Никакви протести нѣма да четете!

П. Стайновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Има една парламентарна практика . . . (Шумъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звѣни)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Абе, г-да! Изслушайте обясненията.

А. Николаевъ (з): Самитѣ сговористи не искатъ да го слушатъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Има една парламентарна практика и отъ тая парламентарна практика въ миналото, кога азъ съмъ ималъ честта да бѣда народенъ представителъ, най-много сѣ ползували трима отъ най-опитнитѣ и най-авторитетнитѣ представители въ Българския парламентъ: това бѣха г. Мали-

новъ, г. Пастуховъ и сегашниятъ министър-председателъ г. Мушановъ. Често пѣти преди дневния редъ тия трима добри познавачи на парламентарния редъ сѣ вземали думата отъ тѣзи мѣста (Сочи банкитѣ), когато сѣ били въ оппозиция, за да обяснятъ нѣкои работи и да констатирайтъ, че се върши грѣшка отъ народното представителство, или за да обърнатъ вниманието на народното представителство върху известни работи и то най-вече въ връзка съ известни процедури по правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Но не и да четатъ протести.

П. Стайновъ (д. сг): Като се ръководѣхъ отъ тѣзи прецеденти, въ които сѣ вземали участие бележити наши парламентаристи, смѣтнахъ, че и азъ мога да взема думата по единъ въпросъ, въ връзка съ едно нарушение на правилника, каквото е неправилното тълкуване на чл. 51, което се извърши вчера, а така сѣщо да привлѣка вниманието ви върху неправилното тълкуване на правилника, което се направи отъ висотата на министерското мѣсто отъ името на цѣлото правителство.

(Тропане по банкитѣ отъ земледѣлцитѣ)

Х. Чолаковъ (з): Това нѣма нищо общо съ Вашитѣ лични обяснения.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ взехъ думата, за да кажа, че ние, народнитѣ представители, по силата на парламентарната традиция, имаме право и възможностъ да привлѣчемъ вниманието на народното представителство върху това неправилно тълкуване на правилника. И затуй, че азъ искахъ да обърна вниманието ви на парламентарнитѣ традиции, затуй, че азъ, колкото да бѣда назадъ, се опитахъ да следвамъ пѣтя на г. г. Мушановъ, Малиновъ и Пастуховъ, вие искате моето изключване. Азъ смѣтамъ, че това е неправилно и оставамъ на вашата воля и вашата съвѣсть да решите, дали трѣбва да се изключи единъ народенъ представител, който иска да следва пѣтя на тия парламентаристи, които сѣ имали въ наше време свободата да правятъ такива протести. (Ръжкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата за лично обяснение народниятъ представителъ г. Георги Говедаровъ.

А. Буковъ (з): Г. председателю! Най-напредъ да се справимъ съ единия, а после съ другия.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Стайновъ нѣмаше да бѣде народенъ представителъ, ако Сговорътъ не бѣ произвелъ изборитѣ.

Д. Апостоловъ (д. сг): Ами вие какво щѣхте да бѣдете, ако не бѣха тия тукъ? (Сочи земледѣлцитѣ)

А. Николаевъ (з): А лично вие нѣмаше да бѣдете народенъ представителъ, ако нѣмаше камшикъ.

Д. Апостоловъ (д. сг): Е, ти си земледѣлецъ на саксия!

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Ако Сговорътъ не бѣ произвелъ изборитѣ съ тероръ, тукъ трима души сговористи нѣмаше да има.

П. Стайновъ (д. сг): Радославистъ говори за тероръ въ политиката!

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Какво ми говорите? Петко Стайновъ народенъ представителъ, представлява народа!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля, г. Даскаловъ.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): И азъ си позволихъ да кажа нѣщо въ три месеца, защото не мога да гледамъ единъ Стайновъ, който се мисли, че представлява народа. Той представлява само бабалъка си Маджаровъ — никого друго. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството) Ако не бѣше зетъ на Маджаровъ, нѣмаше да бѣде нито депутатъ, нито министъръ.

Н. Стамболиевъ (з): Той представлява народняшки депутатъ!

А. Буковъ (з): Не сте прави: неговото депутатство е по наследство!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата за лично обяснение народниятъ представителъ г. Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че предложението на болшинството, съ което се иска да ми се наложи като парламентарна санкция изключването ми отъ заседанието на Камарата за това, че поискахъ да изпълня една длъжностъ на депутатъ, една длъжностъ на членъ на парламентарната група на Сговора, безъ да съмъ проявилъ въ никаква степенъ зла воля и неуважение къмъ Парламента или къмъ повелитѣ на парламентаризма, е едно предложение неправилно и произволно. Азъ съмъ убеденъ, че ако атмосферата тукъ бѣше по-спокойна и ако ние не бѣхме забравили...

В. Коевски (нац. л): Вие провокирате! Атмосферата е много спокойна, но вие се забравихте.

Г. Говедаровъ (д. сг): Азъ не съмъ Ви прекъсвалъ, г. Коевски. Вземете дневницитѣ.

В. Коевски (нац. л): Не знаете какво приказвате! Вие се забравихте! Вие не знаете кѣде сте! Ние пипаме съ меки ръкавички, но вие не можете да разберете това нѣщо.

Г. Говедаровъ (д. сг): Азъ смѣтамъ, че дебатитѣ за правилността на вота по пещерския изборъ вчера бѣха насочени въ една неправилна насока.

С. Омарчевски (з): Това не е лично обяснение. Вие не можете да говорите за вчерашния вота.

Н. Стамболиевъ (з): Вие ще трѣбва да дадете обяснение само по Вашето изключване.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) (Къмъ Г. Говедаровъ) Вие не давате обяснение за вчерашния вота, а за това, че днесъ нарушихте правилника.

Г. Говедаровъ (д. сг): Азъ се решихъ да приема мандата на парламентарната група на Сговора, за да изразя нейния протестъ, защото бѣхъ убеденъ, че нейното становище за нуждата да протестира бѣше правилно. Това искамъ да обясня.

В. Коевски (нац. л): Обяснете, но не ни занимавайте сега съ пещерския изборъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Азъ заявявамъ, че декларацията на г. министра на вътрешнитѣ работи, какво вотътъ за пещерския изборъ е правиленъ, е една неправилна преценка и искамъ да обясня това отъ гледището на правилника и на парламентарната практика.

А. Буковъ (з): Това вчера се обясняваше, а не днесъ.

Н. Стамболиевъ (з): По изключването говорете.

Г. Говедаровъ (д. сг): И понеже тѣй схващамъ въпроса, като депутатъ, азъ имамъ първия дългъ да действамъ съгласно моята съвѣсть.

В. Коевски (нац. л): И съгласно правилника.

Г. Говедаровъ (д. сг): И моята съвѣсть ми повелява да изразя протеста на парламентарната група на Сговора.

А. Буковъ (з): Съвѣсть ли? Отъ кога почнахте да имате съвѣсть?

Г. Говедаровъ (д. сг): Ние можемъ да имаме различни разбирания по различнитѣ въпроси, обаче всѣки отъ насъ има право по голѣмитѣ въпроси да се позовава на своята съвѣсть, а не на вашата. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

А. Буковъ (з): Разбира се. Нашата и вашата съвѣсть нѣматъ нищо общо.

А. Николаевъ (з): Когато изъ Пловдивъ избиваха наши хора, вашата съвѣсть тогава говорѣше ли?

А. Буковъ (з): Когато убихте Аговъ?

Г. Говедаровъ (д. сг): Азъ схващамъ, че вчера се процидираше неправилно...

Н. Стамболиевъ (з): Когато проливяхте кръв въ България и когато усъяхте угаритъ съ гробове, тогава съвѣстѣта не говорѣше ли у Васъ?

Г. Говедаровъ (д. сг): ... и затова решихъ да излѣза и дамъ за това своята преценка, да направя своята критика и да отправя своя протестъ. Действувайки при тия разбирания и условия, азъ никакъ не съжалявамъ за несправедливо наложеното ми наказание. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ)

А. Буковъ (з): Когато убиха Аговъ на сто крачки предъ бюрото Ви въ Пловдивъ, Вие протестирахте ли?

С. Омарчевски (з): Той командуваше убийцитѣ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Следъ обясненията на народнитѣ представители г. г. професоръ Петко Стайновъ и Георги Говедаровъ за нарушение правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, което тѣ направиха въ началото на заседанието, по предложение на народния представител Никола Стамболиевъ и по предложение на председателството на Народното събрание...

П. Стайновъ (д. сг): Значи, председателството се солидаризира!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: ... предлагамъ изключването на г. проф. Петко Стайновъ и на г. Георги Говедаровъ за по единъ день.

Отъ мнозинството: За три дни.

Н. Стамболиевъ (з): Предложението ми е г. Петко Стайновъ да бѣде изключенъ за три дни.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Народниятъ представител г. Стамболиевъ предлага г. Стайновъ да бѣде изключенъ за три дни.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни г. проф. Петко Стайновъ за това, че въ днешното заседание, наруши правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, да бѣде изключенъ за три дни, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Отъ сговориститѣ: Малцинство е.

Н. Кемилевъ (д. сг): Азъ ще имамъ случая по амнистията да прочета речта на г. министъръ-председателя по тия случаи и Вие ще се червите.

Н. Стамболиевъ (з): Когато въ миналата Камара ме изключихте за три заседания и азъ искахъ да се обясня, вие не ми дадохте възможност. Тогава този господинъ (Сочи Н. Кемилевъ) най-много искаше незаконното ми изключване, а днесъ приказва за нарушение на правилника!

(Пререкания между А. Николаевъ и Н. Кемилевъ)

Н. Кемилевъ (д. сг): Запазете Парламента! Ние не се боимъ отъ това, че ни изключватъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля ви се. (Пререканията между Н. Кемилевъ и А. Николаевъ продължаватъ. Голѣма глъчка)

А. Буковъ (з): Гласувайте за изключването и на другия, г. председателю.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които г. г. народни представители сѣ съгласни г. Георги Говедаровъ да бѣде изключенъ за единъ день...

Отъ мнозинството: За три, за три дни!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Това е предложението на председателството — за единъ день, — ... моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Отъ сговориститѣ: Меншество е!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля г. Стайновъ и г. Говедаровъ да напуснатъ заседанието.

М. Дочевъ (д. сг): Оспорваме вота.

П. Стайновъ (д. сг): Г. председателю! Значи, азъ съмъ изключенъ за три дни, а г. Говедаровъ за единъ день?

Отъ сговориститѣ: Позоръ! (Всички народни представители сговористи излизатъ отъ залата)

Отъ мнозинството: Вънъ! (Тропане по баскитѣ. Продължителна глъчка)

Н. Стамболиевъ (з): Правите една услуга на българския народъ и на Парламента, че доброволно го освобождавате.

Н. Пждаревъ (д. сг): Въ 1922 г., когато арестувахъ г. Мушановъ и азъ направихъ тукъ своя протестъ, азъ не бѣхъ изключенъ, при действието на сѣщия този правилникъ, и бѣхъ поздравенъ отъ г. Мушановъ и г. Малиновъ, а днесъ, при министъръ-председателстването на г. Мушановъ, се допуща това изключване и погазване на правилника! Поздравявамъ управлението на министъръ-председателя г. Мушановъ и самия него! (Излиза отъ залата)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Заеътъ съ работа, не можахъ да дойда въ началото на заседанието, за да кажа на г. Пастуховъ, че съмъ готовъ да отговоря на питането, което ми е отправилъ. Моля г. Пастуховъ да развие питането си сега, защото, може би, нѣма да имамъ възможностъ да му отговоря другъ пѣтъ преди заминаването ми.

К. Пастуховъ (с. д): Съгласенъ съмъ.

Х. Родевъ (нац. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители!...

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля Ви се, г. Родевъ!

Х. Родевъ (нац. л): (Чете) „Не мога да скрия моето крайно възмущение отъ некачествито и провокаторско поведение на групата на Демократическия сговоръ. (Нѣкои отъ мнозинството възразяватъ) Народното събрание съ своя воля отъ 17 т. м. по пещерския изборъ отъказа да санкционира позорнитѣ насилия и фалшификации надъ народната воля на 21 юний, извършени отъ органи на властѣта, представлявана отъ Демократическия сговоръ“. (Нѣкои отъ мнозинството възразяватъ. Глъчка)

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Това по правилника ли е?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля Ви се, г. Родевъ. Преди дневния редъ никому не се дава думата. Както не се даде на г. Говедаровъ, така не може да се даде и на всѣки другъ. Моля Ви се, слѣзте отъ трибуната и седнете на мѣстото си!

И. Драгойски (д): Недейте опорочава една работа, недейте нарушава правилника!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Започва вече да става отегчителна работата въ Парламента. Докато вие съ единъ вотъ изключихте хора, които нарушаватъ правилника, сега пѣкъ отъ наша страна се излиза да се нарушава правилникътъ. Това не може да бѣде!

С. Омарчевски (з): Това не може да бѣде позволено.

А. Буковъ (з): Никой не го е упълномощилъ. Никой не одобрява постѣпката му.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ето защо всички лични изявления и протести по такива въпроси не сѣ допустими, тѣ не сѣ предвидени въ правилника. Затуй азъ бихъ замолилъ г. Родева да си седне на мѣстото. Повтарямъ, не могатъ да се правятъ преди дневния редъ такива протести, иначе далече ще отидемъ. Не може така.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Родевъ, напустнете трибуната. (Народниятъ представителъ Х. Родевъ напуска трибуната. Оживление)

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни)

Има думата народният представител г. Кръстю Пастуховъ, за да развие питането си към г. министър-председателя досежно предстоящото му заминаване за Ангора. (Оживлението продължава)

Моля, г-да, запазете спокойствие и тишина.

К. Пастуховъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Подиръ такава нажежена атмосфера, признавамъ си, че ми е крайно неприятно да развия питането си, отправено къмъ г. министър-председателя. Но понеже той заявява — и така си е — че надали би ималъ време наскоро да отговори на питането ми, азъ ще моля вашето снисхождение да ме изслушате.

Питането ми се състои въ следното: първо, дали г. министър-председателят е решенъ да отиде въ Ангора,...

Д. Ачковъ (нац. л. о): Не само е решенъ, ами ще отиде.

К. Пастуховъ (с. д): ... и, второ, каква е целта на това негово посещение?

Първият въпрос — дълженъ съмъ да се обясня още отначало — не подразбира единъ отговоръ на отказъ. България, която отъ 12 и повече години подиръ войната е въ едно осамотено, изолирано положение, спрямо която още тъй често провъзгласяваното начало въ Женева за равенство между държавитъ и народитъ не е приложено; коият, за съжаление, фактически се третира не само отъ своитъ съседи победители като една подчинена страна, върху която трѣбва да има винаги единъ капакъ отъ по-силния, но и отъ по-големитъ държави победители, има право да влѣзе въ връзки съ която и да било отъ балканскитъ държави, а особено когато инициативата не излиза отъ нея, а ѝ е подадена ржка отъ другата страна. Азъ по този случай не мога да сподѣля тезата — на право да го кажа — на сръбскитъ официални кръгове и на сръбския печатъ, споредъ който България за всѣка своя външнополитична дейностъ трѣбва да има предварително, по единъ или другъ начинъ, съгласието на Българдъ, или като-че-ли България трѣбва да продължава да строи въ едно осамотено състояние, безъ да влиза въ връзки съ когото и да било, докогато не бѣде погледната добре отъ нѣкоя по-силна отъ нея сила, която да ѝ даде разрешение. Ние не хранимъ една политика на вражеско отношение къмъ балканскитъ държави победители и не бива да бѣде нашето отношение такова. Съ право — за нашата група бихъ казалъ — ние отдавна очаквахме, щото Българдъ, като по-силна страна, да подаде ржка на България, да заговори прямо и открито за едни по-други отношения и да се тури началото на една нова политика на омекотяване на балканската атмосфера, и, следователно, на едно побратимяване, ако е дума за българи и за сърби, на два народа, свързани по раса, по езикъ — колкото и различенъ да е той — по вѣра и по общи интереси.

С. Ивановъ (раб): Топаловичъ отъ сръбския парламентъ сжщото разправя за София.

К. Пастуховъ (с. д): Предпочително е ако Сърбия заговорѣше официално съ такъвъ езикъ спрямо България, отколкото да има грижи да ни оковава въ единъ обръчъ или, което е още по-печално — чрезъ нѣкои кръгове — чрезъ срѣдствата на политическа деморализация и корупция, да се вмѣква въ вътрешнитъ работи на България и посредствомъ една такава задкулисна политика да иска да търси точки на допирание между насъ и тѣхъ. Тая политика нѣма да може да вирѣе; тя заслужава осъждане и, следователно, ние не можемъ, освенъ да очакваме единъ по-другъ курсъ.

По отношение на Турция, азъ сжщо тъй не смѣтамъ — като е речъ за нея — че България, по каквито и да било съображения: или отъ страхъ да не всѣе подозрение, или защото ще има намръщване у нѣкои отъ балканскитъ държави, поради всички тѣзи съображения, да е длъжна да откаже едно посещение въ Ангора. Каквито и да сѣ били официалнитъ отношения нѣкога си на България къмъ Турция, каквито и неприятности между двѣтъ държави и двата народа да е имало въ миналото, естествено е, никой не би могълъ да иска това състояние да продължава и занаяредъ. Следвоенната епоха трѣбва да предполагаме, че разкрива нови хоризонти за всички балкански държави — както и за останалия свѣтъ — и поне тѣзи страни, които сж много надире, трѣбва да се възползватъ отъ случая да направятъ една крачка напредъ въ пътя на доближението на държавитъ и на народитъ на Балканския полуостровъ. Ето защо първата точка на питането ми, дали е решенъ г. министър-председателят да отиде въ

Ангора, не трѣбва да се схваща, какво азъ желая той да не отиде по начало и да отблъсне предложението — както се изразяватъ у насъ — направено му отъ ангорското правителство.

По-сжщественъ, следователно, е въпросътъ, каква е целта на това посещение — дали то е единъ актъ на вежливостъ, на куртоазия, дали то се прави, защото България би се изложила, ако откаже на направеното ѝ отъ Ангора предложение, или пъкъ и България, респективно, разбирамъ, българското правителство, иска да прави политика съ това посещение? Значи, моето питане носи характеръ повече на една информация, на едно освѣтление, потрѣбно не само на мене, но потрѣбно, смѣтамъ, и на Българския парламентъ, на нашето обществено мнение, а по-нататкъ и на онова обществено мнение извънъ нашата страна, както и на онѣзи кръгове въ странство, които проявяватъ интересъ къмъ това посещение и правятъ различни догадки по отношение на него.

Азъ смѣтамъ, че всички онѣзи предположения, неблагоприятни за насъ, българитъ, които се правятъ и разгласяватъ въ балканския печатъ, а отъ тамъ проникватъ и въ европейския печатъ, българското правителство, г. министър-председателят на първо мѣсто, трѣбва да има случая да ги разсѣе, ако тѣ сж неоснователни.

Що се касае до моя скромностъ, по тоя случай азъ бихъ казалъ следното. Въпросътъ е интересенъ, защото може да се прави политика съ него. Защото, ако отъ българска страна, преди всичко, се правятъ кавито и да било опровержения за успокояване, то не може да се гарантира, че другата страна, която отправя поканата, не преследва политически цели, съ други думи, не си задава една конкретна политическа задача, не преследва реализирането на единъ предварително изработенъ политически планъ, начертанъ отъ по-рано, който има да се прилага по отношение на една или друга държава.

Колкото и да не можемъ да гадаемъ политиката на нашия съседъ и да не е наша работа да влизаме въ разглеждането на тая политика, все пакъ, въ свързка съ въпроса, не мога да пропусна да не отбележа поне едни предположения, доста вѣроятни, за плановѣтъ на нѣкои балкански държави. Азъ за себе си казвамъ и отговарямъ, че имамъ основание да подозирамъ. Напоследъкъ както гръцката, така и турската външни политики сж станали доста активни. Посещения се направиха не едновременно, но все-таки двѣтъ страни взаимно си върнаха визититъ, които не бѣха като актъ на куртоазия. Проследявайки изявленията на отговорнитъ министри, както и съобщенията на мѣродавния печатъ не може да остане скрито защо-годе проицателния политикъ, че тукъ се касае работата да не изглаждане на досега сжществуващи икономически, финансови или отъ каквито и да било друго естество недоразумения между двѣтъ държави, но че, едновременно съ тѣхъ, се прави една по-опредѣлена политика за въ бѣдеще. Азъ мисля, че колкото отъ една страна да е отраднo, че всички балкански държави търсятъ начини да се споразумяватъ — и едно отъ тия средства на споразумение сж тъй нареченитъ балкански конференции, не официални — обаче, въпрѣки този курсъ на споразумение, на изглаждане, на побратимяване между всички балкански държави, не е скрито — може би това да е свойствено и на по-културнитъ отъ насъ държави, въ тия тайности, може би, ние да не можемъ да вникнемъ — не е скрито, казвамъ, че балканскитъ държави, като се мъчатъ да правятъ политика на взаимно споразумение и разбирателство, едновременно съ това опитватъ бродовѣтъ и за частични съглашения и каточели остава впечатление, че поради общностъ на интереси само на нѣкои отъ тѣхъ, и поради отбелязване, че тия интереси сж главнитъ стимули на сближението, се цели въ рамкитъ на общото споразумение да се изтъкатъ едни предварителни частични разбирателства между отдѣлни балкански държави въ името на по-особени интереси, та ако ще би и тия интереси да сж насочени спрямо трета или друга балканска държава.

Поне доколкото азъ мога да проникна, съ осъжднитъ познания, които имамъ, въ балканската политика на отдѣлнитъ балкански държави, виждамъ, че нѣкои мѣродавни страни се мъчатъ дори да се надхитрюватъ: едни да насочатъ острieto на споразумение, което се иска да се създаде, срещу известна държава, да кажемъ Югославия, други — да направятъ комбинации и съглашения, за да насочатъ острieto имъ къмъ трети държави или да добиятъ известни облаги. Разбира се, тия съглашения могатъ да бѣдатъ и много проблематични, дори да забѣгватъ въ хоризонтитъ, да се впуцатъ въ такива голѣми проекти, нереализуеми въ сегашния моментъ, щото кой знае, дали проектираната ситуация нѣкога би настѣпила.

Тѣй че, като предполагамъ, като вѣрвамъ, че тѣзи, които ни канятъ, могатъ да правятъ политика съ посеще-

нията и иматъ изработени планове за осъществяване днесъ, утре или по-нататъкъ, азъ съмъ длъженъ отъ трибуна на Народното събрание, бидейки сторонникъ на взаимното и мирно разбирателство между всички балкански държави въ името на една обща целъ, да издигна моя гласъ на предупреждение, щото българското правителство, познавайки по-добре отъ насъ положението на Балканитъ, въ своитъ отношения външнополитически да се предпазва съ помисли, съ слова, съ дѣла отъ всички съглашения и разговори дори, които могатъ да иматъ значение на политически комбинации и обвързване, на изработване планове за обща или частична защита на дадени интереси и за насочване на тая политика къмъ други балкански държави. Ясно е какво искамъ да кажа. Българското правителство, което държи смѣтка за жизненитъ интереси на България, което трѣбва да бѣде убедено, че за постижение на нашитъ близки и далечни цели нищо по-опасно не е отъ подхлъзванията въ комбинации и частични съглашения, трѣбва да избѣгва тия комбинации и частични съглашения. На всѣка крачка, при всѣкакъвъ случай то трѣбва да подчертава своята непоколебима вѣра и убеждение въ едно взаимно разбирателство между балканскитъ държави, въ едно споразумение, което ще задоволи всички и нѣма да бѣде насочено противъ която и да било отъ балканскитъ държави или пъкъ противъ държави, които иматъ връзки съ балканскитъ страни.

П. Мърмевъ (мак): Но на базата на независима и свободна Македония. Това е основниятъ камѣкъ за съюзъ между балканскитъ държави. Ето длъгътъ на всѣко балканско правителство!

Г. Костовъ (раб): Въ рамкитъ на балканската федерация на трудовитъ републики!

К. Пастуховъ (с. д): Може България, Ромъния, Югославия и Чехославкия да образуватъ едно съглашение, наречено антанта, което да има за целъ — каквито и изявиления да правятъ отъ противно естество неговитъ представители — за задача главно да запази за по-дълго време узаконеното въ мирнитъ договори статукво, дори чрезъ срѣдствата на насилие, дори чрезъ една политика на обвързване въ обръщъ победенитъ страни. Това е вѣрно. При все това ние, които съзнаваме тежестта на положението, неправдитъ, които сж извършени спрямо българската държава и спрямо българското племе чрезъ насилственитъ договори, ние, които протестираме противъ всички тѣзи неправди и работимъ и трѣбва да работимъ за отстранението имъ и за ревизирането на мирнитъ договори, вѣрваме и трѣбва да вѣрваме, че нѣма да бѣде далечъ времето, когато въпроситъ за ревизия на договоритъ, за репарации, за малцинства ще бждатъ сложени на конкретно разрешение предъ вече официалната европейска властъ, а не само предъ общественото мнение. Но ние, напарени отъ миналото, извлѣкли отъ него поука, за да отговоримъ по-добре на европейската демократическа съвѣсть, на вѣзжеленията...

Нѣкой отъ работницитъ: На Макдоналда.

К. Пастуховъ (с. д): ... на българския народъ, ако искате, на всички народи, време е ясно, несъмнено да се боримъ за постижение на тия цели чрезъ мирни срѣдства, а не чрезъ комбинации и чрезъ създаване на нови вражди между балканскитъ държави. Колкото и тази политика да изглежда на нѣкой за далечна и, следователно, за мъжко осъществима, тя при все това е единствено възможната и спасителна за България. Тая политика, а не курсътъ на комбинации, на дипломатически спекулации, на съглашения и обвързвания ще разкъса обръча, въ който е окована България.

А. Бояджиевъ (раб): Какви трѣбва да бждатъ отношенията ни съ Съветския съюзъ? Кажете! Това е интересенъ въпросъ.

К. Пастуховъ (с. д): И азъ мисля, че ако българското правителство я следва — и вѣрвамъ, че ще я следва — лоялно, открито, публично, ние ще спечелимъ въ очитъ на свѣта и по-лесно ще се приближимъ до нашата целъ.

А. Бояджиевъ (раб): Какви трѣбва да бждатъ отношенията ни съ Съветския съюзъ? Това кажете!

Д. Нейковъ (с.): Ще каже, ще каже — потърпи малко!

К. Пастуховъ (с. д): Имаме много въпроси отъ друго естество, икономически, търговски, отъ които можемъ да

захванемъ и съ Турция. И вѣрвамъ, че ако се поставятъ конкретни задачи въ нашитъ разговори и срещи съ турскитъ държавници, както България, тъй и Турция ще спечелятъ много. Народитъ и въ дветъ тия държави иматъ най-после общи интереси, жадуватъ за миръ и, следователно, ние на тѣхнитъ настроения трѣбва да отговоримъ.

Ето това е целта на моето питане. И азъ очаквамъ, че г. министърътъ ще даде нужнитъ освѣтления, не толкова да обори моитъ твърдения — преди всичко, азъ не приписвамъ нищо конкретно на българската политика — колкото да се възползува отъ случая да направи изявление, които могатъ да успокоятъ и насъ, и общественото мнение и да не увредятъ на истинскитъ и здрави интереси на България. (Ръжкоплѣскания отъ социалдемократитъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министър-председателъ.

П. Напетовъ (раб): Г. министре! Единъ въпросъ. Има 40 дни откакто съмъ подадалъ едно питане по въпроса за търговскитъ и дипломатическитъ ни връзки съ Русия. Завчера подадохъ и едно запитване по сѣщия въпросъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Чакайте да свършимъ съ този въпросъ.

П. Напетовъ (раб): Моля, г. министре, обичате ли да отговорите и на моето питане, та съ единъ куршумъ да ударите два заяка? (Оживление)

А. Буковъ (з): Въ всѣки случай констатира се единъ напредѣкъ у тѣхъ. (Сочи работницитъ)

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Днесъ никакъ не съмъ настроенъ да стрелямъ — заради туй нито единъ заякъ нѣма да убия.

П. Н. Даскаловъ (нац. л.): Но тѣ сж вълци!

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Питането на г. Пастуховъ съдържа два въпроса. Първиятъ въпросъ е: решенъ ли съмъ да замина за Ангора? Отговарямъ: решенъ съмъ, определена е и датата. Въ понеделникъ ще замина съ другари, които ще трѣбва да ме придружатъ, и на 2 декемврий ще бѣда въ Ангора.

Тази визита ние длъжимъ да върнемъ на нашитъ сѣседи, защото, както ви е известно, министърътъ на външнитъ работи на Турция, г. Ружди бей, направи вече намъ визита. Турското правителство бѣ поканило още при бившия кабинетъ бившия министъръ на външнитъ работи да посети Турция. Тази визита бѣше обещана, но се отложи по причина на изборитъ. Когато новото правителство дойде на властъ, министър-председателътъ на Турция, уважаемиятъ г. Исметъ паша, направи нова покана да посетимъ Турция. Ние се отзовахме благосклонно на поканата му и решихме българското правителство да бѣде представено отъ министър-председателя и министъръ на външнитъ работи, както обикновено това става.

Така че по първия въпросъ отъ питането това ми е отговорътъ. Това е вече известенъ фактъ, визитата е определена и тя ще стане. Доволенъ съмъ, че уважаемиятъ г. Пастуховъ не намира, че е нѣщо опасно. Напротивъ, намира, че е въ реда на нѣщата.

Вториятъ въпросъ е: дали при тая среща ще се направи нѣкаква политика и каква политика би се направила?

Г. г. народни представители! Не за пръвъ пътъ азъ тукъ трѣбва да потвърдя политиката на днешния кабинетъ. Политиката ни е политика на миръ и разбирателство съ всички. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството) Отъ тая политика днешното правителство нѣма да се отклони. То дава всѣки день доказателства, че вѣрви въ този пътъ. Че се повдига буря около тая визита — повдига се. Азъ нѣма да влизамъ днесъ въ разисквания по дипломатическитъ спекулации, каквито ставатъ винаги при такива посещения, още повече, както ставатъ днесъ.

Г-да! Турция е единствената отъ нашитъ сѣседни страни, съ която имаме сключени вече нѣколко договора: договоръ за арбитражъ, договоръ за приятелство и търговски договоръ.

Д. Ачковъ (нац. л. о): И за екстрадиция.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Така сѣщо и договоръ за екстрадиция. Тѣй че ние почти сме уредили нашитъ отношения съ сѣседната намъ държава Турция.

Съ нея живеемъ въ миръ и разбирателство. Обаче при приложението на тия договори, които вече сж подписани и сж въ сила, има нѣкои и други недоразумения, които, смѣтамъ, че при лична среща ще може да се уредятъ. Има нѣкои други по-дремни въпроси, отъ стопански характеръ, които ще може да се уредятъ при лична среща по-лесно, и тѣхното правителско разрешение е отъ интересъ и за двете страни. Това, ми се чини, ще бѣде отъ полза и за двете страни.

Това имамъ само да отговоря. Азъ не мога да се впускамъ въ всички ония разсѣждения, които уважаемиятъ г. Пастуховъ тукъ изнесе. Покривамъ всички съ следнитѣ думи: България има политика на миръ и разбирателство съ всички. (Продължителни ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Бояджиевъ (раб): Навѣрно съ изключение на Съветския съюзъ!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Къмъ работниците) Днесъ видѣхъ, че е подадено едно запитване по тоя въпросъ, обаче за разглеждането на запитванията се опредѣля специаленъ день. Това ваше запитване ще бѣде поставено на дневенъ редъ. Даже, ако имаше време, другиденъ бихъ наредилъ да бѣде поставено на дневенъ редъ. Но вашето запитване не е тѣй спешно, както питането на г. Пастуховъ и азъ не можехъ да не му отговоря преди да трѣгна, а трѣгването ми е опредѣлено за следъ нѣколко дни. Имайте добрината да почакаете малко — сигурно идущата седмица на края ще се постави на дневенъ редъ и вашата интерпелация.

П. Стоевъ (раб): Следъ като се завърнете!

Х. Родевъ (нац. л): По радиото отъ Ангора ще ви отговори!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Пастуховъ! Доволенъ ли сте отъ отговора на г. министъръ-председателя?

К. Пастуховъ (с. л): Дано да бѣде така, както казва г. министърътъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за амнистия на нѣкои нарушения.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Н. Гавриловъ (нац. л): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 9)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Запрянъ Ивановъ.

З. Ивановъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ тоя законопроектъ се амнистиратъ нѣкои нарушения по закона за горитѣ, закона за градскитѣ общини, закона за селскитѣ общини, избирателния законъ, закона за администрацията и полицията, закона за полицията въ селскитѣ общини, закона за подобрене на земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти. Азъ ще се спра малко повече на нарушенията по закона за горитѣ, за които разполагамъ съ повече материали.

Нашитѣ гори въ България сж частни и обществени. Сжществуватъ наказателни разпоредби за нарушенията по закона за горитѣ. Съ сложения законопроектъ на дневенъ редъ се предвижда амнистиране на извършенитѣ нарушения по този законъ отъ 1 януарий до 1 августъ 1931 г. Но, г. г. народни представители, нарушенията по закона за горитѣ не сж само отъ 1 януарий до 1 августъ. Тежкѣ водениченъ камъкъ тежи на маса дребно-селски стопани, които животътъ ги е принудилъ да извършатъ нарушения.

Г. г. народни представители! Азъ ще си послужа съ нѣкои факти, за които по-долу ще кажа, че трѣбва да се обърнатъ отъ тая амнистия. Ще трѣбва да се разшири тая амнистия и за други нарушения. Отъ 52 години и 100 и нѣколко дни, отъ когато сжествува нашата българска държава, сжествува законътъ за горитѣ — защото законитѣ не сжществуватъ отъ една, две години, тѣ сжществуватъ отъ освобождението на България — но съ него се партизанствува и се вършатъ много партизански работи долу въ низинитѣ. Азъ ще ви кажа само нѣколко случая на нарушения по този законъ. За да се извършатъ тия нарушения, причината е непоносимиятъ животъ. Бедниятъ селянинъ, който отива да върши нарушение въ частна или

обществена гора, не отива съ целъ да печели пари, за да ги внесе въ банката за старини или въ търговия; той отива да извършва това нарушение подъ напора и бича на тежкия и непоносимъ животъ, макаръ да знае, че има законъ за горитѣ.

Г. Енчевъ (з): Слушай, другарю, пакъ те изби на комунизъмъ. Не може тѣй.

З. Ивановъ (раб): Фактъ е, че той отива да извърши нарушение, знаейки, че сжествува законъ за горитѣ, и ако властитѣ не го заловятъ, ще си прехрани децата. Така е. Азъ знаа съ положителностъ, че презъ 1929 г. Ангелъ Василевъ, отъ с. Горно-Арбанасъ, бѣше убитъ като пестъ отъ неизвестни лица въ връзка съ нарушенията въ една държавна гора при с. Тополово. Тамъ се разви една мистерия на убийства. Следъ около 10—15 дена бѣше убитъ пѣдаринътъ Желѣзко, отъ с. Орѣшецъ. Всички отъ околнитѣ села си казахме, че това е въ връзка съ мѣстъ за нѣкакво си нарушение. Повдигамъ пердето на законитѣ, задъ които седятъ злобни работи.

Г. г. народни представители! По закона за горитѣ и подъ напора на тежкия животъ се вършатъ други работи. Напримѣръ, зададатъ се избори, властвуващитѣ, силнитѣ на дена, се разшетатъ съ своитѣ горски стражари, лесничейтѣ, старшинитѣ и съставятъ на хората отъ опозицията тежки и непоносими актове. Тукъ въ законопроекта за амнистия фигуриратъ глоби до 500 л., но азъ съмъ свидетелъ, че има глоби до 10 хиляди, до 15 хиляди, до 20 хиляди, па даже и до 60 хиляди лева. Азъ ще ви посоча случаи, за които имамъ точни сведения.

Г. г. народни представители! Азъ ще кажа това, което знамъ за с. Червенъ, Станимашко. Миналата година, презъ м. февруарий, дойде въ селото финансовиятъ агентъ, нѣкой си Европейски, за да събира 93.000 л. горски глоби отъ 180 семейства. На селянина Аргиръ Спасовъ за това, защото той билъ дружбащъ, имаше наложена глоба отъ 6.000 л. Той е човѣкъ съ около 48—50 декара земя, има семейство отъ 12 члена и точно всрѣдъ зима, когато виелицитѣ виятъ и той се чуди въ коя воденица да мели, финансовиятъ агентъ го насилваше за 6.000 л. глоба за нарушение.

И. Драгойски (з): 6.000 л. или 60.000 л.?

З. Ивановъ (раб): 6.000 л. — Този човѣкъ оттукъ-оттамъ събра 3.000 л. на заемъ, но агентътъ не искаше да ги вземе, искаше цѣлата сума.

По-нататѣкъ. Казахъ, че 180 семейства трѣбваше да платятъ 93.000 л. Врѣчиха се червенитѣ известия, изтече тридневниятъ срокъ на известията и бирникътъ-екзекуторъ трѣгна по екзекутивенъ начинъ да събира глобитѣ, които беднитѣ селяни не бѣха въ състояние да дадатъ въ опредѣления законенъ срокъ. И резултатитѣ отъ трѣгването на бирника какви сж? Трѣгва помощникъ-кметътъ, трѣгватъ двама общински пѣдари, трѣгва и самиятъ бирникъ и отиватъ при единъ младежъ, Панайотъ Аврамовъ, който токущо се билъ записалъ въ младежкото дружество на работницитѣ и на който му била наложена глоба 2.000 л., защото билъ отсѣкълъ две фиданки да си поправи литритѣ, за да си прекарва снопитѣ. Отиватъ и му задигатъ даначето, което той съ нетърпение е чакалъ да порастне, за да му тури ярема, защото ималъ само една крава.

Г. г. народни представители! Докжде отиде по-нататѣкъ екзекутивното събиране на глобитѣ въ с. Червенъ? А сжщото бѣше и въ другитѣ села. Всички бѣха смутени, че трѣбва да дадатъ пари за глоби, когато тѣ нѣматъ за царвули, за газъ и всички заговорватъ, че животътъ ги е накаралъ да отидатъ да правятъ нарушения. Селянитѣ се събиратъ, за да гледатъ какво става съ събирането на глобитѣ въ село, защото това ще става и съ тѣхъ. И всички почнаха да казватъ грѣмогласно: „Ама това не бива, нѣмаме пари, не можемъ да платимъ“. А бирникътъ имъ казва: „Да не крадете, за да нѣма нужда да ви екзекутираме“.

Нѣкои почнаха да му отговарятъ: „Хайдутлукъ ще направи този, който дойде да ни вземе вола; ние не сме крали, а сме извършили нарушение“. Въ резултатъ на това има съставени актове и подведени подъ съдъ нѣкои селяни, защото актоветѣ сж съставени въ смисълъ, че тѣ сж подбуждали тѣлни срещу органитѣ на властта за неплащане данъци.

И. Драгойски (л): Когато се разглежда законопроектътъ за голѣмата амнистия, тогава ще засегнете тия работи.

З. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Това, което казахъ за три-четири села, то е вѣрно за цѣлата

страна, защото бедните селски маси въ цѣла България се намиратъ подъ тежеститѣ на сѣщитѣ закони.

Като излагамъ какви сѣ тежеститѣ и неприятноститѣ отъ тия закони, азъ трѣбва да кажа, че отъ сѣществуването на България до днесъ законитѣ сѣ ковани тукъ, въ Народното събрание, и гласувани отъ хора, които сѣ стояли на тия банки (Сочи банцитѣ на болшинството), а отъ други сѣ изпълнявани. Така е било въ миналото, така е и днесъ — едни коватъ законитѣ, други ги изпълняватъ. Изпълняватъ ги низко-стоящитѣ маси, които отъ сѣществуването на България до днесъ едвамъ сега сѣ изпратили тукъ едни единствени свои 31 представители, които за първи пътъ могатъ да видятъ, какъ се коватъ и какъ се изпълняватъ закони.

И. Драгойски (д): И по-рано имаше тукъ представители отъ вашата вѣра. Трѣбва да сте добросъвестни до край.

З. Ивановъ (раб): Хората, които сѣ надъ 20 години парламентаристи, които отъ 20 августъ т. г. насамъ азъ виждамъ и слушамъ тукъ, сѣ хора само на коването на законитѣ, но не и на изпълнението имъ. Ако тия хора, които 50 и толкова години сѣ ковали законитѣ тукъ, сѣ били отъ тая срѣда (Сочи работницитѣ), законитѣ отдавна щѣха да бждатъ въ по-смекчаващъ духъ. И днесъ, когато се предлага амнистията за нѣкои нарушения, извършени само въ продължение на една година, ние, като произходящи отъ работническата класа, казваме, че не само за една година, отъ 1 януарий до 1 августъ, трѣбва да се даде амнистия, но отъ сѣществуването на България до днесъ всички неизплатени глоби трѣбва да бждатъ амнистирани, и то не само глобитѣ до 500 л., ами всички наложени глоби, защото, както казахъ, хората партизаникуватъ, хората си правятъ партии, хората си осигуряватъ властта съ закона за горитѣ.

Г. г. народни представители! Азъ нѣма да се впускамъ да говоря повече по тая амнистия. Повтарямъ, че искамъ амнистията да се разшири по време, да обхване времето отъ сѣществуването на България до днесъ. Азъ правя предложение: амнистията да засегне всички нарушения по закона за горитѣ до днесъ, извършени отъ лица, получаващи до 60 хиляди лева бруто годишенъ доходъ, като бждатъ унищожени глобитѣ, които имъ сѣ наложени. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Ачковъ.

Д. Ачковъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ мотивитѣ на внесенния законопроектъ за амнистия на нѣкои нарушения се вижда, че той цели да облекчи тежкото положение на земеделѣското население. Възползуванъ отъ този великопепенъ изразъ въ мотивитѣ на законопроекта — като не правя въпросъ, дали тоя законопроектъ би трѣбвало да бжде въ тая форма, и дали всичкитѣ тия опрощавания, които сѣ предвидени въ него, ще бждатъ изпълнени, било чрезъ респективнитѣ комисии, било чрезъ респективнитѣ министерства — азъ ще моля да се приеме едно разширение на опрощаване специално глобитѣ, наложени за нарушение закона за тютюна. Вие си спомняте, че въ извънредната сесия на Народното събрание азъ имахъ честта да направя едно кратко изложение за тежкото и много тежко икономическо положение на Мاستанлийския окръгъ. Въ него моментъ отъ мѣрдаването мѣсто, като се призна, че до известна степенъ моето изложение е вѣрно, се хвърли, не искамъ да кажа подозрение, но една сѣнка за нѣкаква субективна преценка отъ моя страна, за лошото икономическо положение на Мастанлийския окръгъ.

Но не се изминаха нѣколко дена, и въ София дойде една делегация отъ първенци на Мастанлийския окръгъ, начело съ административния началникъ на окръга — окръжниятъ управител — който делегация описа предъ респективнитѣ министри крайно тежкото положение на жителитѣ на Мастанлийския окръгъ. Единствениятъ поминъкъ на тия жители е тютюнтъ. Поради кризата въ търговията съ тютюни, тѣ сѣ изпаднали въ много тежко положение, а отгоре на това идатъ и безбожническитѣ глоби, наложени имъ не за извършени нарушения на закона за тютюна, а по произвола на низши представители на акцизнитѣ власти. Нарушението на чл. 114 отъ закона за тютюна води къмъ наказването на производителя съ по 100 л. глоба на декаръ. Защо, мислите? Затова защото тютюнопроизводителтъ не е изкоренилъ тютюневитѣ стѣбла. И да ги е изкоренилъ, никой не провѣрва, а въ общината му съставятъ актъ, само за да го глобятъ.

Министъръ Д. Върбеновъ: Приемамъ поправката Ви.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Една делегация отъ това население се яви предъ г. министъръ-председателя и лично му направи оплакване. Азъ съмъ предоволенъ, че г. министърътъ на правосъдието намира изложеното отъ мене за основателно и си взема бележка, за да влѣзе въ законопроекта искането ми за опрощаване на всички глоби по нарушение чл. 114 отъ закона за тютюна отъ 1927 г. насамъ до м. септемврий 1931 г., докогато трѣбва тютюневитѣ стъркове да бждатъ изкоренени.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Костовъ.

Г. Костовъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ, който ни се предлага за разглеждане, ясно е, че въ основата си има мотиви много по-силни, отколкото ония, приложени къмъ самия законопроектъ. Ясно е за всички, че днесъ цѣлата страна се разтърсва отъ страшна стопанска и икономическа криза, която, поради специалнитѣ условия на нашето земеделѣско стопанство, особено силно се проявява тамъ. Къмъ причинитѣ на тази криза трѣбва да изтъкна още една причина — именно, отъ една страна непосилнитѣ данѣчни тежести, съ които нашиятъ селски стопанинъ е обремененъ, и, отъ друга — ограбването, на което е подложенъ подъ формата на глоби, които систематически му се налагатъ, първо, по политически, и, второ, по фискални причини.

Следъ хубавата речъ на нашия другаръ Запрянь Ивановъ, съ която той много хубаво очерта, изложи и нарисова картината на нашето село въ връзка съ политиката на налагане глоби, на тая фискална политика на правителствата въ нашата страна, азъ мога да добавя само следното. Действително, въ основата си всички тия наказателни разпореджения, всичкитѣ тия наказателни постановления за глоби въ повечето случаи сѣ продиктувани отъ партизанство, съ цель да се преследватъ политически противници.

Другарътъ Запрянь Ивановъ ви говори за наложенитѣ глоби за нарушение закона за горитѣ. Азъ ще се спра само на глобитѣ, наложени за нарушение закона за администрацията и полицията.

Съ измѣнението на чл. 71 отъ закона за администрацията и полицията се даде възможностъ на околийскитѣ началници и на градоначалницитѣ да издаватъ наказателни заповѣди за глоби, за извършени нарушения по общия наказателенъ законъ, въ размѣръ до 2,000 л. Трѣбва да заявя отъ тая трибуна, че тия наказателни заповѣди за глоби сѣ насочени изключително противъ борбитѣ на трудещитѣ се маси у насъ противъ фашистката диктатура. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ) Ние имаме множество случаи — тѣ сѣ ежедневни факти — когато се забраняватъ събранията на работническитѣ организации, когато се разгонватъ работницитѣ отъ тѣхнитѣ клубове, когато биватъ пребивани по участѣцитѣ. Имаме случаи, когато наши оратори по наши събрания сѣ били арестувани, когато събранията сѣ били разтурвани, когато сѣ били бити и смазвани отъ бой работници, а отгоре на това имъ се налагатъ глоби съ наказателни заповѣди отъ околийскитѣ началници, отъ полицията.

В. Мариновъ (д): Държавата нѣма да ви позволи да предателствувате.

Г. Костовъ (раб): Нѣма нито единъ нашъ другаръ, който да нѣма наказателни заповѣди отъ полицията. Азъ, напр., имамъ наказателни заповѣди за глоби надъ 10,000 л. Нашиятъ другаръ Стаматъ Ивановъ има такива заповѣди за глоби надъ 18,000 л. Въ Пловдивъ за събраниято и за първомайската манифестация има издадени наказателни заповѣди за глоби на повече отъ 60,000 л. Съ тия наказателни заповѣди, които впоследствие могатъ да се замѣняватъ съ затворъ, вие искате да изтрѣгвате отъ редоветѣ на борбата, отъ редоветѣ на нашитѣ организации преданитѣ борци на работническата класа, да ги задържите въ тюрмата.

В. Мариновъ (д): Въ Русия изклехте маса свѣтъ.

Д. Икономовъ (раб): (Къмъ В. Мариновъ) Ти защо викашъ, бе? Това сѣ глоби, наложени все презъ сговористко време.

В. Мариновъ (д): Ако почнемъ да бръснемъ съ вашия бръснаръ, както въ Русия, кой знае къде ще стигнемъ!

Г. Костовъ (раб): Г. г. народни представители! Тръбва да признаемъ, че съ глобитъ българскитъ правителства сж водили своя фискална политика. Ако разгледате бюджетитъ на държавата, вие ще видите въ всички бюджети вписано перото отъ глоби. И това перо не е малко — то достига грамадната цифра 200 милиона лева.

В. Мариновъ (д): Въ Русия вие конфискувате имотитъ, цѣлото състояние на хората.

Г. Костовъ (раб): Ясно е, че първопричината на тѣзи глоби и конфискации лежи въ капиталистическата система, лежи въ политиката на българската държава да изсмуква всичкитъ жизнени сокове на нашия народъ, да търси приходи за своя бюджетъ изключително отъ беднитъ и трудящи се маси. Другарятъ Запрянъ Ивановъ ви каза отъ тая трибуна, кои сж мотивитъ, по силата на които дребнитъ собственици, беднитъ производители-земледѣлци вършатъ нарушения по тия фискални закони, и специално по закона за горитъ — това се отнася за балканското население — по-нататъкъ, по закона за опазване полскитъ имоти и по закона за акцизитъ, по който именно се вършатъ голѣми нарушения, особено отъ тия дребни производители, които сж събрали по единъ кошъ джанки и изварили по 5 литри ракия и отиватъ контрабанда да я продаватъ. Защо? За да печелятъ? Не, а за да купятъ хлѣбъ. Сжщото е и съ тютюна. Вие мислите, че съ голѣмитъ санкции, които сте включили въ последнитъ членове на вашитъ закони, сте спрѣли контрабандата? Ами то е фактъ известенъ на всички — че контрабандата се шири надлъжъ и наширъ въ цѣлата страна. Тръбва да ви кажа, че тютюнопроизводителитъ въ днешния моментъ, когато имъ се предлага цена на тѣхния тютюнъ отъ 2 до 5 л., го рѣжатъ и продаватъ контрабанда на българскитъ консоматори-пушачи. Ще искате тукъ да се лъжемъ ли? Не. Но българската държава, въ лицето на всички правителства, има като приходъ въ своитъ бюджети тия източници — акцизитъ. А днесъ, когато вие вършите демагогия съ този законопроектъ — това го подчертавамъ изрично — вие внасяте другъ законопроектъ за акцизитъ, кждето сжщо така се предвиждатъ страшни санкции — глоби въ грамадни размѣри, отъ 5.000 до 20.000 л. Това иде да покаже, че вие вършите демагогия съ тази амнистия.

Н. Алексиевъ (з): Ако нѣма наказателни санкции, вие, адвокатитъ, какво ще правите?

Г. Костовъ (раб): Отъ името на нашата парламентарна група, ние предлагаме следното. Като изходъ отъ тежкото положение на беднитъ трудящи се селяни, ние искаме унищожението на тѣхнитъ данѣци и на всички задължения къмъ частни и обществени банки.

З. п. Захариевъ (з): А коя държава ще ви плаща възнаграждението?

Г. Костовъ (раб): А сега по отношение на тая амнистия, за да се поне отмалко облекчи тежкото положение на трудящитъ се маси въ нашата страна, ние предлагаме да се унищожатъ всички глоби, отъ какъвто и характеръ да сж, на всички български граждани, които иматъ доходъ до 50.000 л. годишно, наложени до влизането въ сила на настоящия законъ. (Ржкоплѣскания отъ работницитъ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Йотовъ.

Н. Йотовъ (з): (Отъ трубуната) Г. г. народни представители! Тръбва да констатирамъ още отъ самото начало, че двамата оратори, особено последниятъ, отъ Работническата партия, вмѣсто да се спратъ върху съществува на работата и да разгледатъ законопроекта съ нужната сериозностъ, се опитаха да правятъ диверсия, да правятъ една долна демагогия. Когато се разглежда единъ законопроектъ за опрощаване на глоби, какво общо има той съ данѣцитъ? (Къмъ работницитъ) Защо ми говорите за данѣци? И не е ли долна демагогия, като искате да се предвиди унищожение на глобитъ за всички бедни селяни и граждани?

П. Стоевъ (раб): А Вие преди 21 юний какво разправяхте въ Пазарджишко?

Г. Костовъ (раб): Искате прогресивно-подходящия данѣкъ, а сега забравихте!

Н. Йотовъ (з): Азъ изтъквамъ само едно положение — че когато разискваме този законопроектъ за опрощаване глоби, съвсемъ си нѣма мѣсто въпросътъ за данѣцитъ. Когато дойдемъ да говоримъ за данѣцитъ и данѣчната система, ние ще си кажемъ нашата дума. Какво общо иматъ данѣцитъ и данѣчната система съ глобитъ, които се налагатъ?

П. Стоевъ (раб): Вижте мотивитъ.

Н. Йотовъ (з): Не е ли долна демагогия да искате за известна категория граждани въ тая страна да не се предвиждатъ въ законитъ глоби? Какво значи това? То значи да не съществуватъ закони. Ами че въ глобитъ е санкцията на законитъ. Какво значи да премахнете глобитъ за известна категория граждани? То значи да кажете, че законитъ нѣматъ сила.

Г. Костовъ (раб): Ние отричаме тия закони и ви казваме, че тѣ сж плодъ на капиталистическата система.

Министъръ Д. Върбенковъ: Какво решешъ така?

Н. Йотовъ (з): Вие казахте така: „Тѣзи, които иматъ до 50 хиляди лева годишенъ доходъ, не трѣбва да плащатъ глоби“. Какво значи това? То значи законитъ въ тая страна да нѣматъ приложение за ония, които иматъ голѣми доходи.

Г. Костовъ (раб): Ние казваме, че трѣбва да се премахне първопричината на тия глоби.

Н. Йотовъ (з): Законитъ сж задължителни за всички.

Г. Костовъ (раб): Вземете бюджета и ще видите, че едно голѣмо приходно перо е отъ глобитъ, които се събиратъ предимно отъ дребнитъ производители.

Г. Енчевъ (з): Чакай де, ние нѣмаме още нашъ бюджетъ.

Г. Костовъ (раб): Сжщиятъ бюджетъ ще препишете.

Г. Енчевъ (з): Нѣма да го препишемъ.

П. Стоевъ (раб): (Къмъ оратора) Преди 21 юний какво говорѣхте въ Пазарджишко?

Н. Йотовъ (з): Азъ зная какво съмъ говорилъ. Такива абсурди азъ не мога да кажа, защото е абсурдъ да се казва: законитъ за известна категория граждани да не се прилагатъ. Законитъ трѣбва да се прилагатъ и трѣбва да се изпълняватъ отъ всички подъ страхъ на наказание, а това наказание е предвидено подъ форма на глоба.

Но вие (Къмъ работницитъ) отидохте и до другъ абсурдъ. Първиятъ вашъ ораторъ искаше да се опростятъ всички глоби и то отъ освобождението на България до сега, независимо отъ тѣхнитъ размѣри. Какво значи то? Това значи да се опростятъ глоби и на нѣкои банкери, които иматъ голѣми доходи.

Г. Костовъ (раб): Да се опростятъ глоби само на тия, които иматъ годишенъ доходъ до 50 хиляди лева.

Н. Йотовъ (з): Добре, и така да поставимъ въпроса, пакъ ще дойдете до абсурдъ. Защо? Защото има хора, които иматъ имоти за 200 хиляди лева и доходи 30—40 хиляди лева годишно, на които сж наложени глоби до 200—300 хиляди лева. Защо ще опростите на тѣхъ глобитъ? Вие си приказвате само да се каже, че приказвате.

Г. г. народни представители! Следъ тази констатация, която направихъ, азъ ще се спра накратко на сжщията на законопроекта.

Отъ мотивитъ на законопроекта се вижда, че има една несъобразностъ по отношение на датитъ, които сж поставени въ текста на законопроекта за опрощаване глобитъ, т. е. за времето, което е опредѣлено като такова, презъ което ще бждатъ опростени наложенитъ глоби. Въ законопроекта е казано, че се опрощаватъ глобитъ за деяния, които сж извършени презъ време отъ 1 януарий до 1 августъ 1931 г. Въ мотивитъ, обаче, се казва: „Тежкото икономическо положение, въ което се намира страната“ — и това е единствениятъ мотивъ аслж — „налага редица мѣрки“ и т. н., и като една мѣрка е опрощаването на глобитъ. Азъ смѣтамъ, че ако мотивътъ е този, който е посоченъ въ изложението на мотивитъ къмъ законопроекта, тогава нѣма смисълъ поставянето тоя срокъ отъ 1 януарий до 1 августъ 1931 г. Ако тежкото икономическо положение е единствениятъ, главенъ и сжщественъ мотивъ за

опрощаване глобитѣ, би трѣбвало да се засегнатъ глобитѣ и отъ по-раншно време. Смѣтамъ, че въ комисията трѣбва да се разшири срокътъ, който ще обхваща времето, за което ще става опрощаването на тия глоби.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: „Следъ войната“ да се каже.

Н. Йотовъ (з): Азъ не се спирамъ на една дата, отъ кога да почне тоя срокъ; казвамъ, че трѣбва да бѣде една по-раншна дата отъ тая въ законопроекта — да не бѣде 1 януарий 1931 г. Точната дата ще се опредѣли въ комисията.

Пунктъ четвърти отъ чл. 1 се отнася за глобитѣ, които сѫ наложени по избирателния законъ — чл. 161, алинея трета. Азъ смѣтамъ, че амнистирането трѣбва да обхване всички нарушения по този законъ, извършени отъ 9 юний 1923 г. насамъ, защото въ всички избори отъ тогава насамъ свободата бѣше ограничена и мнозина избиратели не отиваха да гласуватъ. Не само при последнитѣ избори избирателитѣ бѣха лишени отъ възможността да гласувагъ; тѣ бѣха лишени отъ тая свобода и при изборитѣ миналата есенъ; и тогава мнозина избиратели не гласуваха, предпочетоха да избѣгатъ по горитѣ, за да се отърватъ отъ тероръ. Така че ще трѣбва да се амнистиратъ нарушенията по тоя законъ, извършени и по-рано, било при изборитѣ за окръжни съвети, било при изборитѣ за общински съвети, и глобитѣ да бѣдатъ опростени. Азъ смѣтамъ, че въобще глобитѣ, наложени за нарушения на избирателния законъ отъ 9 юний до днесъ, трѣбва да бѣдатъ опростени, защото тѣзи, които не сѫ отишли да гласуватъ, сѫ били гонени, преследвани; тѣ отъ страхъ не сѫ отишли да гласуватъ; много пѣти е трѣбвало да напуснатъ селата си и да не гласуватъ, въпрѣки волята си.

Освенъ това, г. г. народни представители, пропуснато е да бѣдатъ упоменати въ законопроекта и нарушенията, извършени по специалнитѣ закони. Вѣрно е, изброени сѫ доста закони, но има нѣкои, които сѫ пропуснати. Азъ обръщамъ вниманието на г. министра върху тѣхъ и ще помоля комисията, когато ще разглежда законопроекта, да бѣдатъ включени въ амнистията и нарушенията по специалнитѣ закони. Такъвъ законъ е законътъ за акцизитѣ и патентовия сборъ. Въ пунктъ осми на чл. 1 отъ законопроекта се казва, че се амнистиратъ нарушенията, извършени по закона за облагане материалитѣ, отъ които се вари ракия. Трѣбва да се предвиди, че се опрощаватъ и глобитѣ, наложени за нарушение на закона за акцизитѣ и патентовия сборъ. Това сѫ глоби за нарушения отъ сѣщия характеръ, както тия по закона за облагане материалитѣ, отъ които се вари ракия, само че по другъ законъ.

Има сѣщо така наложени глоби и по закона за народното здраве. Трѣбва и наложенигъ по този законъ глоби, разбира се, до известенъ размѣръ — предвидено е въ законопроекта до 500, може да се предвиди до 1.000 или 3.000 л., на колкото се спремъ — да бѣдатъ опростени.

Смѣтамъ сѣщо така, че трѣбва да бѣдатъ опростени и глобитѣ, наложени по закона за контрола върху състѣнитѣ продукти, както и по закона за санитарно-ветеринарната служба, въ който сѫ предвидени едни извънредно голѣми глоби за нищожни нарушения. Нѣкой понесълъ да продава на пазара 5 кгр. сирене, обаче не взелъ позволено, не знаелъ закона — налагагъ му глоба; другъ понесълъ да продава масло или прасенце и се спрѣлъ не на опредѣленото мѣсто, хванали го на улицата, пазарилъ тамъ нѣкой прасенцето, и веднага — актъ и глоба. Смѣтамъ, че трѣбва да се включатъ и глобитѣ по този законъ.

Т. Тонковъ (з): Триста акта сѫ съставени само въ нашето село преди изборитѣ.

Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Независимо отъ това, че тая амнистия трѣбва да засегне нарушения отъ по-раншна дата, отколкото предвидената въ законопроекта, но трѣбва да засегне и глоби по-голѣми отъ 500 л., защото 500 л., както е предвидено, е много малко. Но, разбира се, голѣмитѣ нарушения не трѣбва да бѣдатъ засегнати. Азъ никога нѣма да пледирамъ отъ тази трибуна така, както пледираха господата отъ Работническата партия. Тѣ ужъ сѫ дошли тукъ да защитаватъ интереситѣ на слабитѣ, на низшитѣ слоеве, както се изрази единъ отъ тѣхъ, а дойдоха да защитаватъ наредъ съ тѣхнитѣ интереси и интереситѣ на едритѣ. (Възразения отъ работницитѣ). За голѣмитѣ азъ нѣма да пледирамъ, азъ се застъпвамъ само за опрощаването на помалкитѣ глоби, но размѣрътъ 500 л. смѣтамъ, че е много малкъ. Вѣрно е, че нѣкъде има опрощаване до 3.000 л., но и то е малко, и тамъ бихме могли да отидемъ до единъ

по-голѣмъ размѣръ. Ще трѣбва да обмислимъ въ комисията този въпросъ по-спокойно.

Н. Стамболиевъ (з): Не само размѣрътъ, но и срокътъ ще трѣбва да се измѣни отъ комисията. Трѣбва да се амнистиратъ нарушенията по изброенитѣ закони отъ 1923 г. насамъ.

Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Завършвайки, заявявамъ, че ние по принципъ ще гласуваме за законопроекта, съ пожелание: въ комисията да се направятъ онѣзи поправки, онѣзи измѣнения, за които споменахъ. (Ражкоплѣскания отъ мнозинството)

Н. Стамболиевъ (з): Да, въ комисията могатъ да се направятъ тия поправки и при второ четене да ги приемемъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Инглизовъ.

И. Инглизовъ (мак): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Както отъ мотивитѣ на законопроекта, така и отъ текста му, се вижда, че той цели амнистирането на ония български граждани, които попадатъ въ земетръсната област, и заради това виждаме, че сѫ предвидени такива срокове, които могатъ да засегнатъ именно тия български граждани. Обаче мотивировката, право казва преждеговорившиятъ, е много основателна: тежкото икономическо положение, въ което се намира страната, налага на правителството и на законодателното тѣло редъ мѣрки, които трѣбва да се взематъ, и ще се взематъ, за облекчаване на това тежко икономическо положение. Но то не е такова само за земетръсната област — тежко е икономическото положение и въ цѣлата страна. Ето защо би трѣбвало амнистията да обгърне по-голѣмъ брой глобени хора. Глобитѣ сѫ едни наказателни санкции, които се предвиждатъ за спазване на законитѣ. Тия глоби сѫ всемъ не се налагагъ отъ фискално гледище; тѣ се предвиждатъ, за да се изпълняватъ точно законитѣ. Всѣки нарушителъ е длъженъ да понесе своето наказание въ видъ на глоба; иначе не биха се спазвали постановленията на законитѣ и биха се опустошили горитѣ въ нашата страна.

Азъ, обаче, не съмъ съгласенъ — да се предвиди опрощаване на глобитѣ само за нарушенията, извършени отъ 1 януарий до 1 августъ 1931 г. Опрощаването трѣбва да обхване нарушенията, извършени въ единъ по-голѣмъ периодъ отъ време — напр., да се предвиди опрощаването на тия глоби отъ края на общоевропейската война до гласуването на закона.

Освенъ това, размѣрътъ до 500 л. е много малкъ. Знаете, г-да, че за едно отсѣчено буково дърво отъ единъ селянинъ обикновено горскитѣ власти му съставятъ актъ да плати 1.000 л. горска такса за дървото, плюсъ глоба въ троенъ размѣръ. Значи, само за едно дърво може да плати 4 хиляди лева глоба. Ние, като се ограничимъ да опрощаваме глоби само до 500 л., това значи да не направимъ никакво опрощаване. 500 л. глоба е по-скоро административна глоба, а не глоба за нарушение на закона за горитѣ.

П. Попивановъ (з): Въ законопроекта е казано: „ако причинената повреда не надминава 500 л.“

И. Инглизовъ (мак): Азъ тъкмо това казахъ. Причинената повреда съ отсичането на едно буково дърво, единъ кубикъ, се оценява на 1.000 л. 1.000 л. — това е таксата, това не е глоба. Глобата е върху тази такса. По такъвъ начинъ азъ казвамъ, че нѣма да попадне подъ амнистия нито единъ отъ нарушителитѣ на закона за горитѣ. Значи, първо, би трѣбвало да се приеме, че се опрощаватъ всички глоби отъ края на общоевропейската война до гласуването на закона; и второ — да се увеличи размѣрътъ на опрощаваната сума.

Азъ нѣма да се спирамъ на другитѣ членове отъ законопроекта — ще се спра само на чл. 2 — за нарушенията по закона за тютюна. Въ чл. 2 се предвижда по кои членове отъ закона за тютюна се опрощаватъ глобитѣ, обаче не е предвиденъ единъ членъ, който засѣга най-много тютюнопроизводителнитѣ центрове: това е чл. 132, ал. 2. Съгласно чл. 30 отъ закона за тютюна, всѣки тютюнопроизводителъ, за да може да пренесе суровъ тютюнъ отъ едно мѣсто на друго, трѣбва да се снабди съ преносително свидетелство; а всѣки, който не се снабди съ такова свидетелство и пренесе тютюнъ на листа, наказва се съгласно чл. 132 съ глоба равна на бандеролното право отъ първо качество тютюнъ и тютюнътъ му се конфискува. Този членъ не е предвиденъ въ законопроекта. Ако нѣкой пре-

нася тютюнът контрабанда и е заловен, нѣмамъ нищо противъ да плати тази глоба. Обаче въ алинея втора на сѣщия членъ се казва: (Чеге) „Ако, обаче, нарушението е констатирано, следъ като тютюнътъ е внесенъ въ тютюневъ складъ и записанъ на приходъ въ надлежнитѣ книги, нарушителътъ се наказва съ глоба отъ 500 до 2.000 л. На сѣщото наказание подлежи и оня, който пренася тютюнъ и не носи съ себе си издаденото му преносително свидетелство“.

Значи, единъ тютюнопроизводител, който си пренесе тютюна отъ едно мѣсто на друго, отъ единъ складъ на другъ, безъ да се снабди съ преносително свидетелство, върши нарушение; но това нарушение става често и никой не го констатира. Ако, обаче, тютюнопроизводителътъ не е въ добри отношения съ кмета или съ секретарь-бирника, съставятъ му актъ и, макаръ да нѣма никакво съществено нарушение, той ще трѣбва да плати 2.000 л. глоба. Или пъкъ обикновено преносителнитѣ, които общината издава, се издаватъ не на единъ човѣкъ, а на повече души, на 7—8—10 души — Иванъ, Драганъ и пр. — и въ преносителното се казва, че единъ пренася 100 кгр., другъ — 200 кгр. и т. н.; и понеже всѣки не може да има препишъ отъ това преносително, то е едно, а хората сж повече, особено тамъ, дето селата сж разпрѣснати, щомъ се констатира, че нѣкой, който пренася тютюнъ, не носи преносителното съ себе си, глобяватъ го по тази алинея съ 2.000 л. глоба, макаръ да е констатирано, че той е занесълъ тютюна въ кооперацията или въ складовѣтъ, и макаръ тютюнътъ да е записанъ точно по мѣрките, които сж опредѣлени отъ акцизната власт. Или пъкъ акцизната властъ съставя нѣкому актъ за това, че пренася тютюнъ безъ преносително, веднага се издава постановление, и човѣкътъ се глобява съ глоба, равна на бандеролното право за първо качество. Това значи, че за 200 кгр. тютюнъ такъвъ човѣкъ ще бѣде глобенъ съ 80.000 л. Когато това постановление бѣде обжалвано, окръжниятъ сѣдъ, като вижда, че се налага глоба 80.000 л., прилага тази втора алинея и налага 2.000 л. глоба, като минимално наказание. Но азъ мисля, че и тази глоба отъ 2.000 л. при днешното поевтизиране на тютюна, при невъзможността даже да се намѣрятъ пазари за нашитѣ тютюни, е тежка за производител.

Ето защо, бихъ молилъ г. министра да се съгласи да се предвиди въ чл. 2 отъ законопроекта амнистияне и на наказанията, наложени по чл. 132 ал. 2 отъ закона за тютюна, за едни чисти формални нарушения на закона, за които често пѣти се налагатъ тежки глоби на производителитѣ. Това е моето предложение.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Тодоръ Тонковъ.

Т. Тонковъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ кръга на мѣроприятията, които днешното правителство отъ Народния блокъ прокарва и възнамѣрява да прокара въ бѣдеще за защита интереситѣ на широкитѣ народни маси, спада и този законопроектъ, съ който се иска отъ Народното събрание да гласува една малка амнистия по отношение глобитѣ, наложени по закона за горитѣ, по закона за администрацията и полицията, по закона за селскитѣ общини, по закона за тютюна и т. н. Азъ не се съмнявамъ, че днешното правителство, което възнамѣрява да отговори на широкитѣ народни нужди и на желанията, които днесъ сж отправени къмъ него отъ цѣлия български народъ, ще има, както досега е имало, пристрастие народнитѣ желания и ще се стреми колкото се може по-скоро да отговори на тѣзи широки народни нужди.

Днесъ ни е представенъ законопроектъ за амнистия по отношение на глобитѣ, наложени по закона за горитѣ, глоби, които правителството на Сговора до вчера прилагаше така жестоко, че народътъ пропищъ въ всѣка колиба, въ всѣко село, въ всѣки градъ. Правителството на Сговора, възнамѣрявайки да възстанови своята властъ не съ нѣщо друго, а съ камшикъ, съ побоища и съ глоби, не се спрѣ, следъ всѣки изборъ, да налага такива глоби, че да може да стресне всѣка корава душа между българскитѣ граждани, селяни, само за да наложи онова, което то целѣше въ продължение на 8 години. Съ такива крути мѣрки то искаше да наложи своята политика и да прокара всички свои мѣроприятия, които имаха за целъ да опростатъ българското гражданство въ села и градове.

Днешното правителство, обаче, мисли за подобрене хала на българския народъ, и ние не се съмняваме, че то полска-лека ще отговори на широкитѣ народни нужди и ще прокара всичко онова, което преди 21 юний обеща на българския народъ, когато апелираше за неговия гласъ. Днешното правителство, което изхожда отъ широкитѣ на-

родни маси, не може да не задоволи интереситѣ на този народъ, защото то и утре ще иска неговия гласъ. Само едно правителство, което дойде на властъ, по начина, по който настоящето правителство дойде на властъ на 21 юний, може да се грижи истински за народа. Не може да мисли за народа и да се грижи за неговитѣ интереси онова правителство, което по конспиративенъ начинъ преди 8 години дойде на властъ. То въ сѣщностъ никога не е получило одобрение отъ народа. Ето защо, азъ съмъ убеденъ, както и всички тѣзи, които подкрепятъ днешната народна властъ, че днешното правителство ще удовлетвори нуждитѣ на широкитѣ народни маси.

Г. г. народни представители! Опрощаватъ се глобитѣ наложени за нарушения на закона за горитѣ, извършени, отъ 1 януарий до 1 августъ т. г. Глобитѣ, които се налагаха отъ сговорянитѣ отъ 1925 г. — азъ ще кажа и отъ 1923 г. — сж глоби, които далечъ надминаватъ цифрата 500 л. Тѣ сж не отъ 500 л., а отъ 5.000, 10.000, 15.000, дори 20.000 л. Едни сж неизплатени, други сж още въ процесъ, а за трети, както знаете, сж постъпили маса заявления въ прошетарната комисия за опрощаването имъ. Ето защо, ако вие се спрете на 500 л. глоба — това е нищо. Азъ смѣтамъ, че ще трѣбва да се опростатъ глобитѣ до 10 хиляди лева, за да обгърне амнистията всички онѣзи актове, които сж съставени срещу изборитѣ, и съ които Сговорътъ правѣше политика. Така приложенъ законътъ по отношение на глобитѣ, ние ще прочистимъ българското гражданство отъ всички онѣзи глоби, които му сж били наложени въ продължение на нѣколко години.

Министъръ Д. Върбеновъ: Въ чл. 1 не се говори за глобитѣ, а се казва: „ако щетата не надминава 500 л.“ А глобата може да бѣде 2 хиляди, 3 хиляди, 5 хиляди лева.

Т. Тонковъ (з): За да има ефикасность този законъ, той трѣбва да се разшири и да обгърне глобитѣ отъ 500 л. до 10 хиляди лева. Всички тѣзи глоби трѣбва да бѣдатъ опростени.

И азъ ще ви дамъ единъ примѣръ, г. г. народни представители, отъ нашето село Брѣстовица, съ едно население отъ 5.000 души. Срещу избора въ нашето село сж съставени 200—300 акта за колове, които хората сж пренасяли отъ участъка като дърва за горене презъ зимата, и които населението обикновено си докарва за топливо. Ето за тия колове на противнициитѣ на Сговора сж съставени актове за глоби отъ по 3.000, 5.000, 10.000, 15.000 л. И днесъ приставитѣ душатъ хората по селото, за да плащатъ тия глоби. Хората се чудятъ, какъ да изкаратъ насѣщия си хлѣбъ, а камо ли да плащатъ глоби! Ето защо, законътъ трѣбва да бѣде разширенъ и да обхване опрощаване на глобитѣ до 10 хиляди лева.

Какво става по закона за администрацията и полицията? Цѣли 8 години сговористски околийски началници и кметове разкарваха хората за общински работи — като че ли се намираме въ военное време. Кметовѣтъ просто нареждаатъ: „Ти ще докарашъ това и това“, и пращатъ винаги своитѣ противници. А като не отидешъ да извършишъ работата, вечерята ти казватъ: „500 л. глоба“. Като че се намираме въ военное време, като че ли иматъ право да реквизируютъ хорския трудъ. По този начинъ сж съставени маса актове за глобяване на населението. И това население сега се чуди, какъ да изплати тѣзи глоби, а не своитѣ данѣци къмъ държавнитѣ бирници.

По закона за администрацията и полицията. Вие знаете, какво ставаше въ навечерие на изборитѣ и какво се вършеше отъ околийскитѣ началници. Отиваме въ нѣкое село да направимъ събрание. Щомъ си противникъ на Сговора — актъ и 2.000 л. глоба, защото не си искалъ разрешение да направишъ събрание. А никѣде въ закона не се казва, че трѣбва да вземешъ разрешение, а се казва само, че трѣбва да уведомишъ властѣта. На мене сж съставени актове за 4.000 л. глоба.

Нѣкой отъ работниците: И вие го вършите сега.

Т. Тонковъ (з): И тия глоби ще се взематъ единъ день, било че сж обжалвани или не. Ако сж обжалвани, може би, ще се опростятъ, ако нѣкой докаже своята невинность. Ето защо, досежно глобитѣ, амнистията трѣбва да започва отъ 9 юний 1923 г. до последнитѣ дни на Сговора, защото презъ цѣлото време на своето управление Сговорътъ си служеше съ такива незаконни работи, за да срази своитѣ противници.

По-нататкъ — за нарушенията по закона за тютюна. Тукъ трѣбва да се обгърнатъ всички населени мѣста, където сж се налагали голѣми глоби преди изборитѣ. Нѣкой си хвърлил тютюнъ въ двора на нѣкого, хванатъ го, съ-

ставят му акт и му казват, че му се налага такава и такава глоба за контрабанда. По такъв начин тѣ заплашваха населението, за да поддържа политиката на Сговора и накарваха всички градове и села да пропичат от тѣхната политика.

Ето защо, г. г. народни представители, аз съм за увеличението размѣра на глобитѣ за нарушения по закона за горитѣ, които се амнистират, от 5.000 л. до 10.000 л., като се постави датата 9 юний 1923 г. Също аз поддържам да се опростят всички глоби по закона за администрацията и полицията, както и тѣзи за нарушения на закона за тютюна от 9 юний 1923 г. — да се махнат изцяло. (Ръкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателствуващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Жеко Маджаровъ.

Ж. Маджаровъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законитѣ на всѣка страна опредѣлят порядкитѣ и обществената дисциплина въ тая страна. Наказателнитѣ санкции сѣ за ония, които не спазват тая обществена дисциплина, и за ония, които не се подчиняват на законитѣ въ страната. И ако отъ тая трибуна се явяват хора, които сѣ решително противъ всѣкакви наказателни санкции на законитѣ, които опредѣлят дисциплината въ държавата, аз съмтамъ, че тия хора не мислят за никаква държава, за никакъв строй, па билъ той и болшевишки. Всѣка страна има свои рамки, свои размѣри на дисциплина. Тая дисциплина, обаче, се опредѣля отъ буржоазния или пролетарски строй. (Възражения отъ работниците)

И ако въ Русия има едни размѣри, едни рамки, законни, опредѣлени, въ които е поставено обществото, безразлично какво е това общество, то и буржоазната държава си има свои закони и рамки, въ които се поставя обществото. И когато на насъ се предлага единъ законопроектъ за амнистия, т. е. за опрощаване на известни нарушения по нѣкои наши закони, ние трѣбва да разгледаме принципиално този законопроектъ, дали той е належашъ и защо е належашъ.

За да можемъ да си отговоримъ на този въпросъ, ние ще трѣбва да разгледаме презъ кой периодъ е билъ прилаганъ законътъ, отъ какви хора е билъ прилаганъ и дали този законъ не е билъ нарушаванъ отъ ония, които трѣбва да го прилагатъ, и дали е прилаганъ еднакво, равноправно за всички граждани въ страната. И когато разгледаме този законопроектъ за амнистията на нѣкои нарушения, ние ще трѣбва да видимъ, дали той обгръща всички ония престѣпления, извършени отъ органитѣ на властта.

Г. г. народни представители! Вие знаете, че следъ 9 юний 1923 г. България преживѣ едни времена ненормални, въ които и гражданитѣ на нѣкои мѣста превъзвѣхли своята власт и извършиха престѣпления, а така също и властта извърши маса престѣпления при прилагането на наказателнитѣ санкции на тия закони.

Нѣкой отъ работниците: Изключително тя.

Ж. Маджаровъ (з): Когато ни се предлага този законопроектъ за опрощаване на глоби, ние ще трѣбва да видимъ докъде трѣбва да отиде размѣрътъ на това опрощаване. Когато видимъ, че е имало по-голямъ беззаконие отъ стозна на властта, тогава правителството, което ще дава тази амнистия, трѣбва да се съгласи съ ония, които ще искатъ по-голямъ прошка. Ако органитѣ на властта, които сѣ имали въ рѣшетѣ си законитѣ, сами сѣ превъзвѣхли властта си и сѣ нарушили тия закони, престижътъ на законитѣ пада, той се умаловажава, силата на наказателнитѣ санкции става съвсемъ нищожна. Защо? Не затуй, че законитѣ не сѣ приложени или че сѣ неправилно приложени, но затуй, защото заинтересовано и небашински — както трѣбва всѣки властникъ да прилага законитѣ — а мащениски сѣ приложени, така както ги прилагаха органитѣ на сговористката власт.

Ако разгледаме редицата случаи за нарушение на законитѣ следъ 9 юний, ще видимъ, че маса наказателни санкции се налагаха на гражданитѣ не затуй, че тѣ сѣ нарушили този или онзи законъ, но затуй, че сѣ използвали това или онова политическо убеждение. И тъкмо тамъ е смисълътъ на прокарването на този законъ за амнистия — правителството иска да възстанови една нарушена правда, да възстанови и авторитета на закона. Защото знае се, че се развиха ненормални събития; че управляваше едно правителство, което нѣмаше скрупули при управлението си и което държеше не за гражданитѣ, които изпълняватъ законитѣ или за тия, които не ги из-

пълняватъ, а което държеше за гражданитѣ, които бѣха на неговия фронтъ, и за тия, които сѣ на другия фронтъ. Съ огледъ на това ние трѣбва да смѣтнемъ, че има маса случаи, когато има наложени наказателни санкции отъ страна на органитѣ на полицията или отъ страна на горскитѣ власти, които сѣ налагали наказания и глоби на селяни и граждани не защото сѣ извършили нарушения или престѣпления по закона за горитѣ, но защото тѣ не сѣ били отъ управляващата тогава партия.

Азъ ще ви кажа нѣколко примѣра отъ това естество, какъ се намалыва силата на закона и какъ се умаловажаватъ наказателнитѣ санкции.

Върватъ двама граждани изъ улицата. Тѣ си приказватъ съвсемъ спокойно, безъ да сѣ пиияни, безъ да сѣ залъжи, безъ да вдигатъ какъвто и да е скандалъ. Вдругъ, приятелъ на властващата тогава партия върви задъ тѣхъ и срѣща стражаръ....

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Пианъ стражаръ.

Ж. Маджаровъ (з): Може да се случи и пианъ стражаръ — ... посочва му тия двама трезви граждани и му казва, че „псували Сговора“. И полицията, която въ оня моментъ не държеше смѣтка за значението на законитѣ, които ще приложи въ случая, привлича въ участъка тая двама граждани и имъ съставя актове, защото „псували Сговора“. Азъ съмъ защищавалъ такива дѣла. Съставятъ актове на тия граждани, защото „псували Сговора“ и имъ налагатъ съ наказателна заповѣдъ глоба въ размѣръ на 2.000 л. Отиватъ въ мировото сѣдилище. Азъ ще ви кажа единъ курioзенъ случай, който ще ви убеди, че този законъ не само е навремененъ, но даже той е закѣснѣлъ, той трѣбва да бѣде по-скоро прокаранъ и да бѣде разширенъ въ известна степенъ.

Предъ мировия сѣдия се изправятъ полицитѣ, които сѣ съставили акта, и обвиняемитѣ, които сѣ наказани съ наказателна заповѣдъ да платятъ глоба. Мировиятъ сѣдия, по обикновения редъ, вика свидетелитѣ по акта, стражаритѣ, и имъ казва: „Имате ли родствени връзки съ странитѣ — било съ Сговора, било съ ония, които сѣ наказани?“ Стражаритѣ отговарятъ: „Никакви родствени връзки“. А родствениитѣ имъ връзки се състоеха въ туй, че служеха тогава на Сговора. Съществуваша родствени връзки между полиция, който е съставялъ актоветѣ, и тогавашната власт, а не съществуваша никакви родствени връзки между властта и онѣзи, на които сѣ съставени актове и за които сѣ издадени наказателни заповѣди. Въ такъвъ случай мировиятъ сѣдия би трѣбвало да отиѣни съвсемъ наказателнитѣ заповѣди, но, за голѣмо съжаление, азъ бѣхъ свидетелъ на едно потвърждаване на всички наказателни заповѣди, и хората трѣбваше да платятъ по 2.000 л. глоба, защото сѣ „псували Сговора“.

П. Деневъ (р): Би трѣбвало да се поправи законътъ за лицата, като се уреди въпросътъ за родството и сватовството на съвременни начала!

Ж. Маджаровъ (з): Г. г. народни представители! Известно ви е какви събития се развиха следъ 9 юний. Известно ви е, че отношенията вътрѣ въ страната бѣха изострили твърде много както отъ органитѣ на властта, така също и отъ голѣма частъ отъ политическитѣ лагери, а въ никакъвъ случай не можеше да се очаква спокойно прилагане на законитѣ. Даже да имаше тогава добросъвестни органи на публичната власт, и тѣ въ ония размирни временна биха се прирастали и биха налагали по-голямѣ глоби и по-голямѣ наказателни санкции по законитѣ, отколкото въ мирно и спокойно време. Знаете редица случаи, какъ точно предъ законодателни или общински изборни органитѣ на властта организираха цѣли хайки орещу избирателитѣ, въ които властващата партия се съмняваше, че ще гласуватъ за тогавашното управление. Можете ли, г. г. народни представители, да смѣтнете тѣзи актове като актове, съставени за нарушения на законитѣ? Можете ли да смѣтнете, че наказанията по тия актове трѣбва да останатъ въ сила докрай, и хората да платятъ глобитѣ? Не. И азъ съмтамъ, че както предлаганиятъ размѣръ на повредата, 500 л., както е по закона за горитѣ, така и началната дата, отъ която нататъкъ се опрощаватъ глобитѣ, сѣ съвсемъ несъобразни съ събитията, които преживѣхме. Азъ съмтамъ, че отъ 9 юний до момента, когато новата властъ пое управлението, или до момента, до който стоеха на служба органи на старото управление, ние живѣхме едно ненормално време, и кѣде повече, кѣде помалко несправедливо сѣ били наложени наказателни санкции; а има случаи, кѣдето абсолютно е било изключено престѣпление, но е наложено наказание. Азъ съмтамъ, че

съвсемъ недобре е налучкана датата, която е поставена въ законопроекта — отъ 1 януарий до 1 августъ 1931 г. Тъкмо презъ това време температурата на сговористката властъ бѣше поспаднала вече; тъкмо презъ това време започна да се гледа другояче на работитѣ; тогава сговориститѣ започнаха да си събиратъ багажа, да си отиватъ и престѣпленията на органитѣ на властѣта бѣха по-малко, споредъ моето схващане. Отъ 1 августъ т. г. назадъ, обаче, имаше дни, презъ които се не държеше смѣтка за нищо свето въ тази страна, презъ които се не държеше смѣтка нито за животъ, нито за имотъ, нито за закони въ тази страна и се налагаха наказателни санкции мимо законитѣ и мимо каквито и да било човѣшки или божии закони, нека го кажемъ. Азъ привличамъ вниманието на г. министра на правосѣдието, да помисли върху тия събития, които изминаха отъ 9 юний досега, и да види, дали ние можемъ да се съгласимъ съ това предложение, че отъ 1 януарий до 1 августъ т. г. наказателнитѣ санкции сѣ несправедливи, а отъ 1 януарий т. г. назадъ до 9 юний наказателнитѣ санкции, наложени отъ органитѣ на властѣта, сѣ вървѣли по медъ и масло, че тѣзи санкции сѣ наложени, като сѣ спасени законитѣ, а не по партизански съображения.

Споредъ моето схващане, г. г. народни представители, ще трѣбва да се премахне датата 1 януарий. Началната дата трѣбва да бѣде 9 юний 1931 г. Защо? Азъ ще се обоснова. Маса хора вече сѣ си платили глобитѣ. По тоя законъ вие не предвиджате връщане на глобитѣ. А щомъ е така, има маса други хора, които пѣшкатъ подъ икономически гнетъ, маса бедни хора, на които нѣма какво да имъ вземете. Какво ще му вземете? Вие и безъ туй ще му опростите глобитѣ. И ако органитѣ на властѣта отъ 9 юний до днесъ не сѣ събрали тия глоби и той не ги е внесълъ, че е защото е нѣмало какво да му взематъ, а не затуй, че той не е искалъ да ги внесе. И ако има натрупани червени листове, ако има несѣбрани глоби, азъ моля народното представителство да смѣтне, че това е затуй, защото ония, които не сѣ ги платили, не сѣ могли да ги платятъ, и нѣма да могатъ да ги платятъ, колкото и да чакате и да искате. Ние ще трѣбва да се справимъ съ едно черно минало, съ единъ баластъ, който ни остави Демократическиятъ сговоръ. И нека минемъ къмъ една по-друга психологическа обстановка, за да се разбере, че всичко онуй, което е противозаконно извършено, макаръ отъ органитѣ на властѣта, трѣбва да бѣде порицано, трѣбва да бѣде осѣдено. И то трѣбва да бѣде осѣдено най-напредъ отъ Парламента, като се опростятъ всички ония глоби и се премахнатъ всички ония наказателни санкции, наложени презъ времена, когато можемъ да се съмняваме, че властѣта се е престарала, че властѣта е действувала партизански, че моментитѣ сѣ налагали по-голъмо престараване на властѣта. И азъ ще ходатайствувамъ както предъ г. министра да се съгласи съ мене, така и предъ г. г. народнитѣ представители да признаятъ, че ние живѣхме изключителни времена, че и наказателнитѣ санкции и престѣпленията, които ставаха, не ставаха толкова благодарение на туй, че имаше недобросѣвѣстни граждани, но ставаха защото събитията така се развиваха, че, въпрѣки всичката добросѣвѣстностъ на гражданитѣ, престѣпления се вършеха. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

И щомъ е така, ние ще трѣбва да туримъ, както ви казахъ, начална дата 9 юний. Нека, както искатъ всички, да туримъ едно було върху туй черно минало и нека днешното правителство бѣде по-великодушно за жертвитѣ на деветоюнството и на сговористкото управление. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Мариновъ.

В. Мариновъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ сѣщо сподѣлямъ съображенията на предложениитѣ, че така, както е предложена амнистията съ чл. I отъ законопроекта, да обгрѣща само ония нарушения, които сѣ извършени отъ 1 януарий до 1 августъ 1931 г., е много ограничена.

Г. г. народни представители! Известно ви е, специално по избирателния законъ, че отъ тая амнистия ще се обгрѣнатъ само ония глоби, които сѣ наложени за законодателнитѣ избори. Не е тайна, обаче, че както въ изборитѣ за общински съветници, които станаха презъ февруарий 1929 г., така и за изборитѣ за окръжни съветници маса опозиционери бидоха разгонени отъ сговористкитѣ шайки и не можаха да се явятъ и да упражнятъ своето избирателно право, поради което биде имъ наложена и тая глоба. Несправедливо би било, по моето разбиране, да бѣде опростена глобата само за ония гласоподаватели,

които не сѣ могли да се явятъ да гласоподаватъ за законодателнитѣ избори, а глобитѣ, наложени за окръжнитѣ избори или за общинскитѣ избори да не бѣдатъ премахнати. Кой не се яви да гласоподава въ по-раншитѣ избори? Не сѣ сговориститѣ, не сѣ тия, които тогава бѣха управляващи. Опозицията, прогонена отъ сговористкитѣ шайки (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството), бѣше оная, която не можа да упражни своето избирателно право, не можа да гласоподава. Следователно, тая глоба, която е наложена, ще трѣбва да бѣде опростена за времето отъ 9 юний до днесъ, ако тя не е събрана. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. г. народни представители! Азъ спирамъ вашето внимание и на другъ единъ фактъ. Въ п. 8 на амнистията е казано, че се амнистиратъ наложениитѣ глоби пакъ отъ 1 януарий до 1 августъ 1931 г. по закона за облагане материалитѣ, отъ които се вари ракия. Г. г. народни представители! Ракия не се вари отъ 1 януарий до 1 августъ; ракия се вари отъ септември до 1 януарий. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) Следователно, трѣбва да опростите ония глоби, които сѣ наложени презъ 1930 г., за да обхване амнистията действително ония производители, на които е съставенъ актъ. Ако вие опростите глоби за следъ 1 августъ т. г., такива глоби не сѣ наложени, защото днешното правителство нѣма за задача да тормози никого и да налага несправедливи глоби. Така че както е амнистията, тя нѣма да обгрѣне нито една глоба, защото, казвамъ, не е варена ракия отъ материали презъ времето отъ 1 януарий до 1 августъ.

Следователно, като имате предъ видъ, г. г. народни представители, че глоби се налагаха безъ никаква вина,...

Министъръ Д. Върбеновъ: Печатна грѣшка е това.

В. Мариновъ (д): Ако е печатна грѣшка, г. министре, моля да ме извините, но така, както е раздаденъ законопроектъ, азъ говоря по тая му форма, въ която ни е раздаденъ.

Д. Икономовъ (раб): Г. Мариновъ! Позволете да Ви прекъсна.

В. Мариновъ (д): Вие нѣмате думата да прекъсвате. Вие само въ Русия ще правите бележки.

Д. Икономовъ (раб): Чакайте малко да Ви задамъ единъ въпросъ.

В. Мариновъ (д): Оставете на буржоазията сама да си поправа своитѣ грѣшки.

Д. Икономовъ (раб): Даже и да се коригира тая грѣшка, споредъ насъ, амнистията пакъ нѣма да обхване нито единъ производителъ. Азъ Ви казвамъ това. Трѣбва вашата амнистия да се разшири, като обхване чл. 118 въ връзка съ чл. 108; тогава ще засегне производителитѣ на ракия. Както чувате, нѣма Русия, а има едно нѣщо, което е достатъчно да го чуете и да го научите.

В. Мариновъ (д): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, и г. министърътъ признава, че това е една печатна грѣшка, защото действително така, както е представенъ п. 8, той не обгрѣща нито едно деяние за това време.

Но азъ моля г. министра да се съгласи и въ п. 8 на законопроекта да се каже: „по закона за облагане материалитѣ, отъ които се вари ракия, и по закона за акциза и патентовия сборъ“. Г. г. народни представители! Вие имате наложени маса глоби за пренасяне по контрабанденъ начинъ ракия, не защото е вършена контрабанда, а затова, защото общинскитѣ власти раздаваха изкуствено производителитѣ, за да могатъ да ги тормозятъ (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството), за да могатъ по тоя начинъ да имъ се налагатъ глоби и да могатъ да ги терроризиратъ като опозиционери. Ето защо азъ считамъ, че и тая грѣшка ще трѣбва да бѣде поправена.

Азъ моля г. г. народнитѣ представители и г. министра на правосѣдието — поради това, че тукъ има фискаленъ интересъ, защото отъ опрощаването на глобитѣ, безспорно, фискътъ е, който ще има да пострада — да приемете и тоя законопроектъ да бѣде разглежданъ въ комисията по Министерството на финанситѣ, ...

Ж. Маджаровъ (з): И на земледѣлието.

В. Мариновъ (д): Моля! — ... и тамъ ще има да се съобрази, дали изобщо фискътъ ще може да понесе онова увеличение на наложениитѣ глоби въ размѣръ до 1.000, до

2.000 и до 3.000 л. и т. н., или това, по фискални съображения, не би могло да се допустне.

Ето защо моята молба къмъ г. министра и къмъ г. г. народнитѣ представители е: чл. 1 отъ законопроекта да не бѣде ограниченъ съ дата 1 януарий до 1 августъ, а чл. 1 да обхване времето отъ 9 юний до днесъ. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) Размърътъ на глобитѣ да бѣде опредѣленъ отъ комисията по Министерството на правосъдието и комисията по Министерството на финанситѣ съвмѣстно. По този начинъ ние действително ще отговоримъ на народното тежнение. Нека признаемъ, г. г. народни представители, че маса отъ глобитѣ, които сѣ наложили особено по закона за акциза и патентовия сборъ, ще сѣ глоби, несъбрани отъ г. г. сговориститѣ, защото на опозиционеритѣ, щомъ имъ наложатъ глоба, за месецъ-два я събиратъ. Нека и г. г. сговориститѣ се възползуватъ отъ широката амнистия, която даваме, за да разбератъ, че ние не управляваме партизански и не ковемъ закони съ огледъ да тормозимъ опозицията! (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д. Върбеновъ: Има ли други записани да говорятъ?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Нѣма.

Министъръ Д. Върбеновъ: Утре ще говоря азъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. министре! Тогава ще трѣбва да закриемъ заседанието.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Понеже часътъ е 8 безъ четвъртъ, моля да се вдигне заседанието и да имаме заседание утре, въ 9 ч. сутринта, съ същия дневенъ редъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни съ предложението на г. министра на вътрешнитѣ работи — утре преди обѣдъ да имаме заседание въ 9 ч., съ същия дневенъ редъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Дебатитѣ прекратени ли сѣ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Прекратени сѣ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Закривамъ заседанието.

(Закрито въ 19 ч. 43 м.)

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретири: { **Н. ГАВРИЛОВЪ**
 { **Т. ХР. МЕЧКАРСКИ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**